

Pohjois-Haaga
Aluekartoitus ja korjaustapaohjeet

Päivi Hellman, Pia-Liisa Orrenmaa

Pohjois-Haaga Aluekartoitus ja korjaustapaohjeet

Helsingin rakennusvalvontavirasto

2011

Helsingin rakennusvalvontavirasto

Teksti:

Päivi Hellman, Pia-Liisa Orrenmaa

Kuvat:

Päivi Hellman, Pia-Liisa Orrenmaa

Taitto:

Päivi Hellman

Kansikuva:

As Oy Jussinkulma / Päivi Hellman

Takakannen kuvat:

As Oy Aitio, As Oy Näyttelijäntien Pistetalot, As Oy

Haagan Rivitalo 2 / Päivi Hellman

www.rakvv.hel.fi

Sisältö

OSA 1 KOHDERAJAUS	6
1.1 Ohjeiden piiriin kuuluvat taloyhtiöt	7
OSA 2 ALUEEN JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN HISTORIA	8
2.1 Alueen kuvaus	8
2.2 Kaavoituksen vaiheet	8
2.5 Piha-alueiden suunnittelu ja rakentuminen	9
OSA 3 ALUEEN RAKENNUKSET JA PIHAT	10
3.1 Osa-alueet: rakennukset ja suunnittelijat sekä pihat	10
OSA 4 ALUEEN RAKENNUSTAPA	16
4.1 Julkisivut	16
4.2 Ikkunat ja ovet	16
4.3 Parvekkeet	17
4.4 Yläpohjat ja vesikatot	18
4.5 Sisäänkäyntikatokset ja -syvennykset	18
4.6 Porrashuoneet ja hissit	18
4.7 Pihat	19
OSA 5 ALUEEN KEHITTÄMIS- JA KORJAUSTAPAOHJEET	20
5.1 Julkisivut	20
5.2 Ikkunat ja ovet	22
5.3 Parvekkeet	23
5.4 Yläpohjat ja vesikatot	24
5.5 Sisäänkäyntikatokset ja -syvennykset	24
5.6 Porrashuoneet ja hissit	20
5.7 Pihat	25
KIRJALLISUUS	28

Osa 1 Kohderajaus

Alueella sijaitsevat julkiset ja liikerakennukset

Päiväkoti Lasse-Maja / 1989

Arkkitehti Gerd Birkmayer

Pohjois-Haagan leikkikentän majarakennus / 1963 ja
varasto / 1985

Arkkitehti Petri Blomsted

Pohjois-Haagan yhteiskoulu / 1958

Arkkitehti Aarne Piirainen

Vanhainkoti Hagaro / 1956

Arkkitehti Jarl Eklund

Pohjois-Haagan ala-asteen koulu / 1958

Arkkitehti Martti Välikangas

Pohjois-Haagan ostoskeskus / 1956

Arkkitehti Airi Seikkala-Viertokangas

Toimistotalo / 1985

Arkkitehti Mikko Honkanen

Ravintola Ida / 1971

Arkkitehti Into Pyykkö

Hakavuoren kirkko ja seurakuntatalo / 1963

Arkkitehti Eevi Aho

1.1 Ohjeiden piiriin kuuluvat taloyhtiöt

Osa-alue 1: Näyttelijäntien koillispuoli, Ida Aalbergintie ja Adolf Lindforsin tie / Kaava-alue Pohjois-Haaga III

1. As Oy Ida Aalbergintie 4 / 1959
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
2. As Oy Ida Aalbergintie 2 / 1959
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
3. Kiinteistö Oy Ida Aalbergintie 1 / 1970-71
Arkkitehti Into Pyykkö
4. Kiinteistö Oy Kaksi Tornia / 1958
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
5. As Oy Helsingin Keulatorni / 1958
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
6. As Oy Liikeasunnot / 1959
Arkkitehti Airi Seikkala-Viertokangas
7. As Oy Näyttelijäntie 14 / 1985
Arkkitehti Mikko Honkanen
8. As Oy:t Ida Aalbergintie 5 / 1958
Arkitehdit Sakari Nironen ja Tauno Salo
9. -11. As Oy:t Näyttelijäntie 16, 18 ja 20 / 1957
Arkitehdit Sakari Nironen ja Tauno Salo
12. As Oy Näyttelijäntie 22 / 1959
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
13. Kiinteistö Oy Näyttelijäntie 24 / 1959
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo
14. -18. As Oy:t Adolf Lindforsintie 1, 3, 5, 7 ja 9 / 1956
Arkitehdit Sakari Nironen ja Tauno Salo
19. As Oy Bunkkeri / 1957
Arkitehdit Sakari Nironen ja Tauno Salo
20. As Oy Adolf Lindforsintie 2 / 1960
Arkitehdit Erik Andersson ja Tauno Salo

Osa-alue 2: Näyttelijäntien länsipuoli / Kaava-alue Pohjois-Haaga II

21. As Oy Ohjaajantie 4 / 1954
Arkitehdit Kauko Kokko ja Niilo Kokko
22. As Oy Ohjaajantie 6 / 1955
Arkkitehti Esko Järventaus
23. As Oy Ohjaajantie 8 / 1954
Arkkitehti Viljo Karppinen
24. As Oy Ohjaajantie 10-12 / 1955
Arkitehdit Mauri Karkulahti ja Jorma Tulonen
25. As Oy Ohjaajantie 14 / 1955
Arkitehdit O.Valorinta ja Eino Tuompo
26. As Oy Ohjaajantie 16 / 1955
Arkkitehti Saara Tilanterä

27. As Oy Ohjaajantie 18 / 1955
Arkkitehti Aarne Hytönen
28. Akateeminen As Oy Ohjaajantie 20-22 / 1954
Arkkitehti Olof Hansson
29. As Oy Ohjaajantie 26-28 / 1955
Arkkitehti Matti Lieto
30. As Oy Ohjaajantie 30 / 1954
Arkkitehti Olavi Terho
31. As Oy Ohjaajantie 32 / 1955
Arkkitehtitoimisto Kurt Simberg
32. As Oy Haagan Rivitalo 2 / 1955
Arkkitehti Olavi Terho
33. As Oy Ohjaajantie 36 / 1955
Arkkitehti Eevi Aho
34. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Ohjaajantie 11 / 1955
Arkkitehti Kaj Englund
35. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Tolarintie 3-11 / 1955
Arkkitehti Markus Tavio
36. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Tolarintie 4-8 / 1956
Arkkitehti Martti Välikangas
37. As Oy Kurkihirsii / 1955
Arkkitehti Matti Lieto
38. As Oy Aino Acténtie 8 / 1955
Arkkitehti Risto-Veikko Luukkonen
39. As Oy Jussinkulma / 1954
Arkitehdit Irmeli ja Markus Visanti
40. As Oy Pitkäjussi / 1955
Arkitehdit Irmeli ja Markus Visanti
41. As Oy Näyttelijäntie 5-7 / 1956
Arkitehdit Irmeli ja Markus Visanti

Osa-alue 3: Näyttelijäntien itäpuoli ja Aino Acténtien eteläpuoli / Kaava-alue Pohjois-Haaga I

42. As Oy Pohjois-Haagan Pistetalot I / 1953-54
Arkkitehti Eliel Muoniovaara
43. As Oy Näyttelijäntien Pistetalot / 1954
Arkkitehti Eliel Muoniovaara
44. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy /
Pietari Hannikaisen tie 1-2 / 1954
Arkitehdit Märta Blomstedt ja Matti Lampén
45. As Oy Aitio / 1956
Arkkitehti Jorma Järvi
46. As Oy Aino Acténtie 5 / 1955
Arkitehdit Kauko Kokko ja Niilo Kokko
47. As Oy Aino Acténtie 7 / 1955
Arkitehdit Kauko Kokko ja Niilo Kokko

Ohjeissa esitellään suositeltavat korjaustavat asuinrakennusten ulkovaipan, porrashuoneiden ja piha-alueiden sekä niihin liittyvien rakennelmien ja pintojen korjaamiselle. Tavoitteena on, että korjausmenetelmistä ja -materiaaleista valitaan rakennusten ja pihojen alkuperäisen ilmeen säilyttävät tai palauttavat vaihtoehdot. Alueen merkittävän arkkitehtonisen ja maisemallisen kokonaisuuden säilyttämiseksi on myös tärkeää, että korjaukset suoritetaan alueellisesti yhtenäisellä ja kestäväällä tavalla.

Korjaustapaohjeet eivät koske asuntojen sisäisiä muutoksia eivätkä julkisten tai liikerakennusten korjaamista. Korjaustapaohjeet eivät myöskään koske julkisia viher- ja katualueita eivätkä pysäköintijärjestelyjä.

Osa 2 Alueen ja rakennetun ympäristön historia

2.1 Alueen kuvaus

Helsingin yleiskaavassa 2002 kohdealue on merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaaksi alueeksi yhtenäisenä säilyneen ja aikakautta hyvin edustavan ympäristönsä ja arkkitehtuurinsa vuoksi.

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ja kaupunginmuseon laatimissa inventoinneissa ja selvityksissä on arvoitettu sekä Pohjois-Haagan rakennuksia että ympäristöä (mm. Lindh 1998, Tarjanne 2007). Selvitysten mukaan Pohjois-Haagan kulttuurihistoriallinen arvo on kiistaton ja sen 1950-luvulla syntynyt rakennettu ympäristö edustaa hyvin aikansa suomalaisia sekä pohjoismaisia asuntorakentamishanteita. Myös kaupunkisuunnittelun näkökohdasta tarkasteltuna Pohjois-Haaga edustaa hyvin aikakautensa lähiöihannetta.

Pohjois-Haaga on säilynyt viihtyisänä ja suosituttuna, puutarhamaisena asuinalueena. Kaavaratkaisu perustuu maastoa myötäileviin, kaartuviin liikenneyväliin, joista maaston korkeuserot tekevät moni-ilmeisen ja näkymistä vaihtelevia. Kolmi-nelikerroksiset lamellitalot ja korkeammat pistetalot on sijoitettu väljästi maaston muotojen mukaan. Kalliot, istutetut tai luonnonvaraiset puistot sekä piha-alueet erottavat vaihtelevia asuinkortteleita tai rakennuksia toisistaan ilman rajaavia aitoja.

Korttelirakenteet poikkeavat Pohjois-Haagassa toisistaan siten, että muurimaisen rakennusmassan vastinparina voi olla väljästi sijoiteltuja pistemäisiä taloja. Joissakin kortteleissa taas on käytetty toistuvia aiheita ja sijoitettu pitkät rakennusmassat viuhkamaisesti maaston muotojen mukaan siten, että rakennusten väleihin muodostuu suojaisia piha-alueita. 1950-luvun kaupunkisuunnittelulle tyypillisen solumallin mukaisesti eri osa-alueet rajautuvat selvästi erottuviksi aluekokonaisuuksiksi. Alueen maamerkkeinä toimivat Näyttelijäntien pistetalot sekä Adolf Lindforsin tien ja Ida Aalbergin tien tornitalot. Tärkeänä lisänä rakennetussa ympäristössä ovat 1950-luvun klassisen eleetöntä tyyppisuunnittelua edustavat punatiiliverhoillut muuntajarakennukset.

Näyttelijäntien varrella sijaitsevat kaupalliset keskukset, Thalian aukio ja ostoskeskus. Thalian aukion vierellä liiketilat on sijoitettu asuinrakennusten ensimmäisiin kerroksiin, mikä edustaa 1950-luvun alun suunnitteluperiaatteita. Hieman myöhemmin, Pohjois-Haaga III:n aikaan rakennettu pohjoisempi ostoskeskus edustaa toisenlaista suunnitteluratkaisua, jossa palvelut on keskitetty erilliseen

ostoskeskusrakennukseen. Vuonna 1959 valmistunut arkkitehti Airi Seikkala-Viertokankaan suunnittelema rakennus on Helsingin ensimmäisiä ostoskeskuksia.

Pohjois-Haagaan valmistuivat arkkitehti Martti Välikankaan suunnittelema kansakoulurakennus Tolarintien varrella vuonna 1956 ja arkkitehti Arne Piiraisen suunnittelema yhteiskoulu Pietari Hannikaisen tielle vuonna 1959. Molemmat koulurakennukset ovat yhä alkuperäiskäytössään, nykyisin Pohjois-Haagan ala-asteena sekä Pohjois-Haagan yhteiskouluna ja yhteiskoulun lukiona. Vuonna 1954 valmistuneeseen, nykyisin Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n hallinnassa olevaan rakennukseen Pietari Hannikaisen tie 1:een oli sijoitettu lastentarha, joka edelleen toimii päiväkotina. Helsingin kaupunki rakennutti Ida Aalbergin tien eteläpuolella sijaitsevan Pohjois-Haagan leikkipuiston kahluuultaineen vuonna 1958. Myöhemmin alueelle rakennetuista päiväkodeista käytössä ovat yhä päiväkoti Ella vuodelta 1972 sekä päiväkoti Lasse-Maja vuodelta 1989. Kohdealueella sijaitsee yksi asemakaavalla suojeltu rakennus, arkkitehti Jarl Eklundin suunnittelema, vuonna 1956 valmistunut vanhainkoti Hagaro Tolarintiellä.

1950-luvulla Pohjois-Haaga kuului Huopalahden seurakuntaan. Paikallisia hengellisiä tilaisuuksia järjestettiin aluksi asuinrakennuksen kellarissa sijaitsevissa tiloissa, mutta asukasmäärän kasvettua alettiin alueelle kaivata omaa kirkkoa. Pohjois-haagalaisen arkkitehti Eevi Ahon suunnittelema tiiliverhoillut kirkkorakennus valmistui Tolarintien ja Aino Acktén tien kulmaan vuonna 1963. Hakavuoren seurakunnan itsenäistyttyä vuonna 1966 kirkko nimettiin Hakavuoren kirkoksi.

Korjaustapaohjeet on laadittu ainoastaan 1950-luvun asuinrakennuksille, eivätkä ne koske julkisia tai kaupallisia rakennuksia.

Pohjois-Haagan leikkipuisto kahluuultaineen. Taustalla Adolf Lindforsin tien tornitalot.

2.2 Kaavoituksen vaiheet

Eliel Saarisen Munkkiniemen ja Haagan asemakaava vuodelta 1915

Vuonna 1906 Helsingin maalaiskuntaan perustettiin Haagan taajaväkinen yhdyskunta ja vuonna 1915 Munkkiniemen taajaväkinen yhdyskunta, joilla oli rajoitettu itsehallinto ja verotusoikeus sekä muuta maalaiskuntaa tarkemmat järjestys-, rakennus- ja terveydenhoitomääräykset. Taajaväkinen yhdyskuntien perustamisesta oli 1886 annettu asetus, jonka tarkoituksena oli synnyttää maalaiskuntien sisälle edellä mainituin ominaisuuksin varustettuja uusia hallintoalueita.

M.G.Stenius Osakeyhtiö oli hankkinut omistukseensa pääosan Munkkiniemen ja Haagan maista 1900-luvun alussa. Yhtiö näki kasvavan Helsingin läheisyydessä sijaitsevien taajamien kehittämisen tärkeänä osana koko kaupungin kehitysnäkymiä ja palkkasi osakkaansa ja hallituksensa jäsenen, arkkitehti Eliel Saarisen laatimaan suunnitelman Munkkiniemi-Haaga alueen rakentamiseksi. Suunnitelman lähtökohdana vuonna 1915 ilmestyneessä julkaisussa **Munkkiniemi-Haaga** oli optimistinen kasvuennuste, jonka mukaan kaupungin väestömäärä olisi kolminkertaistunut vuoteen 1945 mennessä.

Saarisen suunnitelma, joka ei koskaan toteutunut, ulottui Pohjois-Haagan pohjoisrajalle saakka.

Alueelle oli suunniteltu pääasiassa rivitaloja ja huviloita sekä muutama julkinen rakennus.

Nykyinen Pohjois-Haagan alue liitettiin Helsinkiin ns. suuressa alueliitoksessa vuonna 1946. Kaupunki ryhtyi välittömästi kaavoittamaan aluetta sodanjälkeisen suuren asuntopulan pakottamana. Vuosina 1950-1955 alueelle vahvistettiin nopeasti kolme asemakaavaa. Niistä ensimmäinen, ns. Pohjois-Haaga I, sijoittuu Poutuntien ja Kranterintien ympäristöön eli se ei ulotu korjaustapaohjeiden kohdealueelle.

Vuonna 1952 vahvistettu Pohjois-Haaga II:n asemakaava rajautuu etelässä Etelä-Haagaan ja Pohjois-Haaga I:n alueeseen. Pohjoisessa kaava ulottuu Runar Schildtin puistoon. Kaavan laatijaksi on merkitty arkkitehti Synnöve Schmidt, jonka mukaan kaupunkisuunnittelun tavoitteena oli luoda puistoilla toisistaan ja pääväylistä erotettuja soluja.

Väestöliitto järjesti vuonna 1952 Pohjois-Haagan pohjoisimman alueen suunnittelusta asunoreformikilpailun, jonka tavoitteena oli löytää asemakaavateknisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti edullisia rakennustapoja. Kilpailussa menestyneet suunnitelmat eivät sellaisinaan toteutuneet, mutta niissä esitetyt ideat suurista aluekokonaisuuksista toteutuivat. Keväällä 1955 kaupunginhallitus päätti varata Pohjois-Haaga III:n Sosiaalinen asuntotuotanto Oy:n eli Saton rakennettavaksi. Saton ja kiinteistöviraston osittaisena yhteistyönä valmistunut asemakaava, jonka laatijaksi on merkitty Synnöve Schmidt, vahvistettiin vuonna 1955.

Vuonna 1970 vahvistettiin Pohjois-Haagan seuraava suuri kaavoitushanke, Teuvo Pakkalan tien alueen asemakaava. Kaavan laativat konsulttityönä arkkitehdit Simo Järvinen ja Eero Valjakka.

Kaupungin laatimiin Pohjois-Haaga II:n ja Pohjois-Haaga III:n asemakaavoihin on tehty muutoksia heti niiden valmistumisesta lähtien. Tieverkostot, korttelijaot ja tonttijaot ovat kuitenkin toteutuneet pääosin alkuperäisten asemakaavojen mukaisina. Näyttelijäntien pohjoispäässä on suurimpia poikkeuksia nykyisen rakennetun ympäristön ja Pohjois-Haaga III:n välillä. Alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeavat Näyttelijäntie 22:n ja 24:n toteutuneet rakennusalat sekä alun perin puistoksi merkitylle alueelle vuonna 1970 asuin- ja päiväkotikäyttöön kaavoitettu Näyttelijäntie 15-17:n alue.

2000-luvulla on laadittu asemakaavan muutoksia Haagan keskiosaan, Teuvo Pakkalan tien länsipuolelle Hämeenlinnanväylän varrelle ja Eliel Saarisen tien pohjoispuolelle.

Kohdealueen kaavoituksen ja rakentamisen vaiheita on selvitetty tarkemmin Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisussa *Pohjois-Haagan rakennettu kulttuuriympäristö – Arvot ja ominaispiirteet / Sito Oy, Stadionark, 2012*.

2.3 Pohjois-Haagan maisema

1950-luvulla asuinalue suunnittelun ihanteena oli luonnon ja rakentamisen välinen vuorovaikutus. Asuminen pyrittiin sijoittamaan solumaisina yhdyskuntina viheralueiden keskelle. Pohjois-Haagan asemakaavoitus pohjautui maisemarakenteen ja olemassa olevan tiestön hyödyntämiseen. Lähes kaikki rakentamatta jätetyt alueet merkittiin asemakaavoissa puistoiksi, mikä Pohjois-Haagassa synnytti asutuskortteleita ympäröivien metsäpuistojen verkoston. Luonnonmukaisuus oli selvä tavoite ja pihojen muokkaamista puutarhamaisiksi haluttiin välttää. Luonnonalueiden kuluskestävyyttä pyrittiin parantamaan maisemasuunnittelun keinoin mm. pienilmastollisesti sopivimpiin paikkoihin perustettujen oleskelunurmikoiden sekä helposti saavutettavissa olevien rakennettujen leikkikenttien ja urheilun alueiden avulla. 50-luvulla suomalaisen maisemasuunnitteluun merkittävästi vaikuttanut puutarha-arkkitehti Katri Luostarinen suositteli pienten puistopuutarhojen sijoittamista erityisesti kerrostalojen läheisyyteen korvaamaan kerrostaloasukkailta puuttuvia kotipuutarhoja. Tarkoituksena oli tarjota asukkaille paikka oleskeluun ja seurusteluun. Pohjois-Haagassa edellä mainittua puistotyyppejä edustaa mm. kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinin vuonna 1957 suunnittelema Ida Ekmanin puisto koristeellisine istutuksineen.

Pohjois-Haagan korttelipihaat ovat ajalle tyypillisesti väljiä ja liittyvät ympäröivään maisemaan ilman rajauksia. Asutuskortteleita rakennettaessa pihoiden säilytettiin komeita yksittäispuita, avokallioita ja siirtolohkareita, joita pidettiin arvokkaina maiseman elementteinä. Alueelta arkistoitujen harvojen pihasuunnitelmien ja muiden asiakirjojen perusteella voidaan päätellä, että pihojen suunnittelussa on ollut mukana tunnettuja maisemasuunnittelijoita, kuten puutarha-arkkitehti Paul Olsson ja puutarhakonsulentti Elisabeth Koch, jonka tiedetään laatineen istutussuunnitelmia osoitteisiin Näyttelijäntie 2 sekä Tolarintie 4 ja 8. Pihoiden maisemasuunnittelijoiden kädenjälki näkyy mm. tavassa, jolla puutarhakasveja on käytetty yhdessä luonnonkasvien kanssa. Komeiden yksittäispuiden käyttäminen näkymien päätteinä sekä maaston muotojen ja avokallioiden hyödyntäminen pihasuunnitelmien keskeisinä aiheina on niin ikään alueen pihoiden tyypillistä. Keinut, hiekkalaatikot, ”kiipeämispuut”, lipputangot, pyykinkuivatus- ja tomustelineet sijoitettiin pihoiden luontevasti ja vähäeleisesti. Tiet tehtiin asfalttipintaisina, vain jyrkimmissä kohdissa, sekä sisäänkäyntien edustoilla ja erityisillä reiteillä käytettiin soran sijasta ns. puolikestopäällysteitä. ”Liuskakivi” oli ajalle erittäin tyypillinen pintamateriaali, ja sitä käytettiin yleensä lipputangojen ympärillä, kuivatustelineiden alapuolella sekä pihapolkujen pinnoitteena.

Alueen maiseman erityispiirteisiin kuuluvat myös ensimmäisen maailmansodan aikana rakennetut linnoituslaitteet, jotka ovat osa venäläisten vuosina 1914-1918 rakentamaa pääkaupunkiseutua ympäröivää Viaporin maa- ja merilinnoitusta. Kokonaisuudessaan linnoitus oli osa Pietarin kaupungin puolustusjärjestelmää. Pohjois-Haagan alueelle sijoitettiin mm. maalinnoituksen puolustusasemia, tykkipattereita, luolia, suojahuoneita ja tykkiteitä. Kaavoitusvaiheessa osa asuinkortteleista sijoitettiin linnoituslaitteiden päälle niistä suuremmin välttämättä, mutta viheralueilla, esimerkiksi Runar Schildtin puistossa osa rakenteista on säilynyt. Vanhoja tykkiteitä puolestaan hyödynnettiin kaavoitusvaiheessa laajasti katuverkoston ja ulkoiluteiden runkona, esimerkiksi Näyttelijäntie noudattelee pääosin vanhan tykkitien linjausta. Ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet ovat muinaismuistolain määrittelemiä kiinteitä muinaisjäänöksiä ja niitä on inventoitu mm. Museoviraston ja Helsingin kaupunginmuseon toimesta.

Pohjois-Haagan pihaat ovat pääosin säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä muutamia perusrannuskohteita lukuun ottamatta. Alueen metsät, pihoiden kasvavat kookkaat yksittäismännyn, avokalliot, luonnonläheisyys ja piha-tilojen rajaton liittyminen muihin alueisiin ovat edelleen arvoja, jotka tekevät alueesta kutsuvan ja omaleimaisen. Nykyaikaiset ilmiöt, kuten lisääntynyt autokanta, puuston ikääntyminen ja jätehuollon entistä suuremmat tilavaatimukset asettavat haasteita pihojen tilankäytölle, turvallisuudelle ja kuluskestävyydelle.

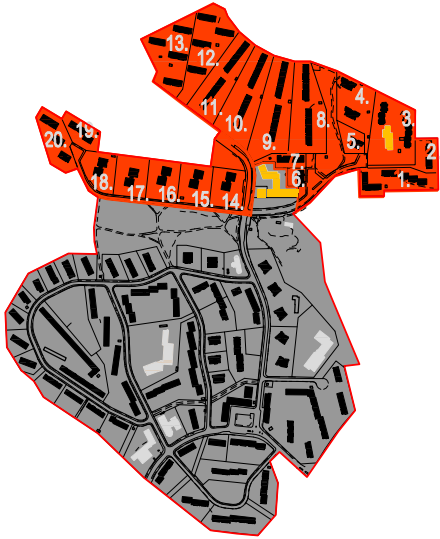

As Oy Ida Aalbergintie 4:n komeat männyt.

Osa 3 Alueen rakennukset ja pihat

3.1 Osa-alueet: rakennukset ja suunnittelijat sekä pihat

Osa-alue 1: Näyttelijäntien koillispuoli, Ida Aalbergintie ja Adolf Lindforsin tie / Kaava-alue Pohjois-Haaga III

Osa-alueella 1 sijaitsevat asuinrakennukset sekä ostoskeskus on pääosin rakennettu 1950-luvun lopulla. Alueella sijaitsevat myös 1970-luvun alussa rakennetut, arkkitehti Into Pyykön suunnittelemat opiskelija-asunnot ravintolarakennuksineen (3) sekä ostoskeskuksen viereen 1980-luvulla rakennetut, arkkitehti Mikko Honkasen suunnittelemat toimistorakennus ja asuinkerrostalo (7).

1950-luvun asuinrakennusten suunnittelijoina ovat olleet arkkitehti Tauno Salo yhteistyökumppaneinaan arkkitehti Sakari Nironen vuosina 1956-58 (8 - 11 sekä 14 - 19) ja arkkitehti Erik Andersson vuosina 1958-1959 (1, 2, 4, 5, 12, 13 ja 20). Arkkitehti Airi Seikkala-Viertokangas on ostoskeskuksen lisäksi suunnitellut sen vierellä sijaitsevan, vuonna 1959 rakennetun pienen lamellitalon (6).

Kaikki alueen 1950-luvun rakennukset on luokiteltu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi Helsingin kaupungin museon raportissa **1/2007: Helsingin rakennuskulttuuri - Pohjois-Haagan rakennusinventointi / Hilla Tarjanne**.

Osa-alueella sijaitsevat Pohjois-Haagan korkeimmat asuinrakennukset. Sekä Adolf Lindforsin tien 10-kerroksiset kaksoistornit (14-18) että Ida Aalbergin tien päätteen pohjoispuolella sijaitsevat, vieläkin korkeammat tornitalot (4 ja 5) on rakennettu kalliorinteille näyttäväksi maamerkeiksi. Ida Aalbergin tien länsi- ja eteläpuolella sijaitsevien yhti-

öiden lamellitalot (1 ja 2) on sijoitettu poikittain toisiinsa nähden muodostamaan päate kadulle. As Oy Ida Aalbergintie 4:ään liittyy myös matala, alun perin lastentarhaksi rakennettu siipiosa, jossa nykyisin toimii vanhusten hoitokoti. Tornitalojen länsipuolelle Näyttelijäntien varrelle on viuhkamaisesti sijoitettu pitkät lamellitalot (8-11), joiden väleissä vehreät aitaamattomat piha-alueet avautuvat etelään. Näyttelijäntien koillispuolella lamellitalojen suuntaa on jälleen käännetty, nyt kaikkien väljästi poikittain rinteeseen sijoitettujen rakennusten parvekesivut on suunnattu etelään (12 ja 13).

Adolf Lindforsin tien varrella kohoavat komeat kaksoistornit on sijoitettu väljästi kalliorinteeseen kadun suuntaisesti (14-18). Rakennusten etelään ja länteen suuntautuilta parvekesivuilta avautuvat huikeat näkymät Runar Schildtin puistoon ja ostoskeskuksen yli Ida Aalbergin puistoon. Kadun päätteessä sijaitsevat As Oy Bunkkerin (12) ja As Oy Adolf Lindforsintie 2:n (20) matalat lamellitalot lounaaseen suunnattuina parvekkeineen.

Alueen lamellitalojen julkisivut ovat pääosin rapattuja massiivitiiliseiniä. As Oy Adolf Lindforsintie 2:n kaikki julkisivut sekä As Oy Bunkkerin, As Oy Näyttelijäntie 22:n, Koy Näyttelijäntie 24:n sekä As Oy Ida Aalbergintie 2:n ja 4:n päädyt ovat puhtaaksi muurattua punatiiltä. Tornitalojen julkisivut ovat rapattua siporexia. Osa As Oy Helsingin Keulatornin (5) julkisivuista on vuonna 1996 verhoiltu vaalealla puhtaaksi muuratulla tiilellä. Koy Ida Aalber-

gintien opiskelija-asuntoloiden pitkät julkisivut on lämpörappattu ja päädyt verhoiltu puhtaaksi muuratulla punatiilellä vuonna 2005. Huoneistoparvekkeiden kaiteet ovat yleensä profiilipeltiä, tuuletusparvekkeissa on vaaleat teräspinnakaiteet. Suurin osa parvekkeista on lasitettu ja muutamassa yhtiössä myös kaiteiden materiaali on vaihdettu. Katot ovat tyyppillisesti vaalean harmaita peltikatkoja ja sokkelit uritettua, maalattua betonia.

Osa-alueella julkisivut ovat varsin hyvin säilyneet alkuperäisessä asussaan. As Oy Ida Aalbergintie 2:ssa on tehty suurimmat muutokset rakentamalla talon takasivulle uudet hissitornit ja uusimalla parvekkeitaiteet sekä rakentamalla uudet ranskalaiset parvekkeet.

2. As Oy Ida Aalbergintie 2

1. As Oy Ida Aalbergintie 4

9. As Oy Näyttelijäntie 16

4. ja 5. As Oy Helsingin Keulatorni ja Koy Kaksi Tornia

12. As Oy Näyttelijäntie 24:n parvekkeitaiteet on uusittu.

13. Kiinteistö Oy Näyttelijäntie 24. Kohteiden 12 ja 13 julkisivuissa on käytetty eri värejä ja struktuuriltaan erilaisia nauhamaisia rappauspintoja.

14. - 17. As Oy Adolf Lindforsintie 1-7

18.. As Oy Adolf Lindforsintie 9

19. As Oy Bunker

Pihat

Osa-alue 1 Pohjois-Haaga III

Pääosa ensimmäisen maailmansodan aikaisista linnoituslaitteista sijaitsee osa-alueella 1. As Oy Ida Aalbergin tie 4:n ja sen pohjoispuolisten tonttien sekä As Oy Ida Aalbergin tie 5:n ja As Oy Näyttelijäntie 16:n tonteilla sijaitsevat linnoituslaitteet on niitä koskevissa selvityksissä merkitty tuhoutuneiksi, samoin As Oy Näyttelijäntie 22:n ja Koy Näyttelijäntie 24:n tontilla olleet rakenteet. Ida Aalbergin puistossa sijaitsevat linnoituslaitteet ovat säilyneet, samoin kortteleiden pohjoispuolen metsäpuistossa kulkeva tykkitie, joka kohdalla sijaitsee nykyisin kevyen liikenteen raitti.

Pihoilla ovat pääosin nähtävissä alkuperäiset 1950-luvun suunnitteluperiaatteet, kuten avoimuus, rajattomuus ja säilytetyt luonnonelementit osana pihasommitelmia. Varsin monessa yhtiössä on kuitenkin tehty pihoja koskevia muutoksia, kuten aitoja, leikkipaikkojen uudistuksia, hulevesien ohjaamiseen ja salaojitukseen liittyviä muutoksia rakennusten ympärillä, lisäautopaikkoja se-

kä enemmän tai vähemmän pihaa hallitsevia jätesuojarakennelmia. Modernein materiaalein toteutettuina muutokset näyttävät pihoilla varsin irrallisilta, eivätkä tue alueen alkuperäisten ominaispiirteiden säilymistä. Autopaikkojen määrän lisääntyminen puolestaan on paikoin johtanut asfalttialueiden hallitsemattomaan laajentumiseen. Viihtyisyyden ja turvallisuuden lisäksi asialla on laajempaa vaikutusta myös hulevesien virtaamiseen.

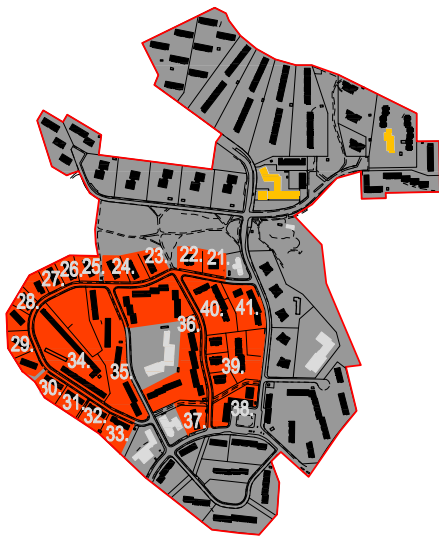
Parhaiten alkuperäisten suunnitteluhanteiden mukaisina ovat säilyneet Näyttelijäntien pohjoispuolella sijaitsevien pitkien lamellitalojen väliset pihalueet.

Suurimmat muutokset alueella on tehty As Oy Ida Aalbergin tie 2:ssa, jonka mittava pihanparannus on toteutettu vuonna 2007. As Oy Näyttelijäntie 12:n piha puolestaan on kunnostettu varsin modernisti vuonna 2001. As Oy Ida Aalbergin tie 4:n pihan länsipäätä on perusparannettu vuonna 2008; pihamuutokset liittyvät asemakaavan mukaisen päiväkodin tilojen käyttötarkoituksen muutukseen.

Parasta pohjois-haagalaista tunnelmaa Näyttelijäntiellä.

Osa-alue 2: Näyttelijäntien länsipuoli / Kaava-alue Pohjois-Haaga II

Osa-alueella 2 sijaitsevat asuinrakennukset sekä arkkitehti Martti Välikankaan suunnittelema ala-asteen koulu ja arkkitehti Jarl Eklundin suunnittelema vanhainkoti on pääosin rakennettu 1950-luvun puolivälissä. Alueella sijaitsee myös 1960-luvun alussa rakennettu, arkkitehti Eevi Ahon suunnittelema Hakavuoren kirkko ja seurakuntatalo.

Osa-alue 2 poikkeaa osa-alueesta 1 monilukuisella suunnittelijakunnallaan; ainoastaan arkkitehdit Irmeli ja Markus Visanti ovat suunnitelleet kolmen eri yhtiön rakennukset (39 – 41). Arkkitehti Matti Lieto on suunnitellut kaksi kohdetta (29 ja 37), samoin arkkitehti Olavi Terho (30 ja 32). Muiden asuinrakennusten suunnittelijoina ovat olleet arkkitehdit Kauko ja Niilo Kokko (21), Esko Järventausta (22), Viljo Karppinen (23), Mauri Karkulahi ja Jorma Tulonen (24), O. Valorinta ja Eino Tuompo (25), Saara Tilanterä (26), Aarne Hytönen (27), Olof Hansson (28), Kurt Simberg (31), Eevi Aho (33), Kaj Englund (34), Markus Tavio (35), Martti Välikangas (36) sekä Risto-Veikko Luukkonen (38).

Kaikki alueen 1950-luvun rakennukset sekä 1960-luvun puolella valmistunut kirkko on luokiteltu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi Helsingin kaupungin museon raportissa **1/2007: Helsingin rakennuskulttuuri - Pohjois-Haagan rakennusinventointi / Hilla Tarjanne**. Vanhainkoti Hagarin vuonna 1956 valmistunut osa on suojeltu asemakaavalla vuonna 2003.

Pääosa alueen rakennuksista on 3-4-kerroksisia lamelli- tai pistetaloja, joissa on maanpäällinen kellarikerros. Kaaren muotoisen Ohjaajantien eteläpäässä on neljä kadun suuntaisesti sijoitettua rivitaloa (30-33). Ohjaajantien alkupäässä pohjoispuolella on kaksi kolmikerroksista, noppamaista

pistetaloa (21 ja 22). Muut asuinrakennukset Ohjaajantien varrella ovat kolmikerroksisia lamellitaloja, joissa on maanpäällinen kellarikerros autotalleeseen (23-29). Rakennukset on sijoitettu päätykohti katua, jolloin rakennusten väliset piha-alueet avautuvat aitaamattomina Runar Schildtin luonnonvaraiseen puistoon.

Ohjaajantien ja Tolarintien rajaaman pisanmuotoisen korttelin rakennukset muodostavat kaksi ryhmää, joiden välissä on kalliainen puistoalue. Lännenpuoleinen ryhmä koostuu viuhkamaisesti sijoitetuista kahdesta pitkästä lamellitalosta ja autotalirakennuksesta (34). Idän puoleiseen ryhmään kuuluu neljä väljästi likimain pohjois-eteläsuuntaisesti sijoitettua, kolmikerroksista lamellitaloa (35).

Pohjois-Haagan ala-asteen koulu, alun perin kansakoulu, sijaitsee Ohjaajantien, Tolarintien ja Pastori Jussilaisen tien rajaamassa korttelissa keskellä Pohjois-Haagan Kiinteistöjen asuinrakennuksia. Martti Välikankaan suunnitteleman viiden asuinrakennuksen (36) ja koulun muodostaman kokonaisuuden maasto nousee korttelin keskelle, jossa koulun pihalla on säilynyt alkuperäistä kalliota. Korttelin eteläpuolella sijaitsee vanhainkoti Hagar ja sitä vastapäätä Tolarintien toisella puolella Hakavuoren kirkko ja seurakuntatalo.

Ohjaajantien, Pastori Jussilaisen tien ja Näyttelijäntien rajaamalla alueella on kolme taloyhtiötä (39-41), joiden suunnittelijoina ovat Irmeli ja Markus Visanti. Ryhmässä on sekä lamelli- että pistetaloja, jotka on sijoitettu kulmittain muodostamaan Näyttelijäntien ajoneuvoliikenteen melulta suojaisat pihapiirit. Korttelin eteläpuolella sijaitsee Thalian aukio ja sitä reunustava asuin- ja liikerakennus (38), jonka ensimmäiseen kerrokseen on sijoitettu liiketiloja. Liiketiloja on myös muiden Thalian aukion viereisten asuinrakennusten maantasokerroksissa, mutta valitettavasti läheisen suuren kauppakeskuksen vaikutuksesta osa tiloista on tällä hetkellä tyhjinä.

Alueen asuinrakennusten julkisivut ovat pääosin rapattuja massiivitiili- tai siporex-seiniä. Porashuoneiden kohdilla tai rivitaloissa osissa julkisivua on käytetty puhtaaksi muurattua kahi- tai punatiiltä (31, 32, 34, 37, 39,) tai parvekkeiden pielseinät on muurattu (42). As Oy Ohjaajantie 36:n rivitalon kaikki sivut ovat puhtaaksi muurattua punatiiltä. Huoneistoparvekkeiden kaiteet ovat yleensä profiilipeltiä, tuuletusparvekkeissa on vaaleat teräspinnakaiteet. Suurin osa parvekkeista on lasitettu ja muutamassa yhtiössä myös kaiteiden materiaali on vaihdettu. Harja- tai aumakatot ovat tyypillisesti punaista savi- tai betonitiiltä, harvemmin vaalean harmaita peltikatottoja. Sokkelit ovat useimmiten uritettua, maalattua betonia. Akateeminen As Oy Ohjaajantie 20-22:n korkea sokkelikerros on päällystetty kellarinruskealla liuskekivellä.

21. As Oy Ohjaajantie 4

28. Akateeminen As Oy Ohjaajantie 20-24

29. As Oy Ohjaajantie 26-28

31. As Oy Ohjaajantie 32

33. As Oy Ohjaajantie 36

35. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Tolarintie 3-11

36. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Tolarintie 4-8

38. As Oy Aino Ackténtie 8

39. As Oy Jussinkulma

40. As Oy Pitkäjussi

Osa-alueella julkisivut ovat varsin hyvin säilyneet alkuperäisessä asussaan. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n Ohjaajantien rakennuksissa (34) on tehty suurimmat muutokset laajentamalla parvekkeita, uusimalla parvekkaiteet lasikaiteiksi sekä rakentamalla uudet ranskalaiset parvekkeet. Rakennusten Ohjaajantien puoleisten julkisivujen ilmeeseen muutos on vaikuttanut voimakkaasti.

As Oy Ohjaajantie 14:n (25) alun perin parvekkeettomille asunnoille on rakennettu uudet kevyt-rakenteiset ja lasitetut parvekkeet, jotka jäävät suurten havupuiden katveeseen rakennuksen alkuperäisenä säilyneen päädyn suuntautuessa kadulle.

34. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Ohjaajantie 11

25. As Oy Ohjaajantie 14

Pihat

Osa-alue 2 Pohjois-Haaga II

Ohjaajantien varren lyhyiden lamelli-, piste- ja rivitalojen pihapiirit edustavat kokonaisuutena Pohjois-Haagan miellyttävintä kaupunkimaisemaa. Erityisesti kadun lounaispuoleisissa rivitaloissa pienipiirteisine etupihoineen ja runsaan vaihtelevine yksityispihoineen toteutuu maanläheisen kaupunkiasumisen ihanne. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n Ohjaajantien ja Tolarintien välisten kahden yhtiön muodostama korttelikokonaisuus puolestaan on esimerkki suurten rakennusmassojen taitavasta sovittamisesta maastoon. Niiden välissä sijaitseva "Ohjaajanpuisto" on yksi alueen asukkaiden olohuoneiksi suunnitelluista pikkupuistoista. Tavoitteen mukaisesti se liittyy saumatta ympäröiviin pihoihin.

Osa-alueen pihoilla suurimmat muutokset ovat yleensä liittyneet autopaikkojen lisäämiseen sekä niistä seuranneisiin pihajärjestelyjen muutoksiin. Jättesuojien rakentaminen, leikkipaikkavälineistön uusiminen ja joidenkin pihojen aitaaminen ovat muuttaneet alueen alkuperäistä ilmettä. Rakennusvalvontaviraston arkistosta löytyvät mm. As Oy Kurkihirttä koskeva pihasuunnitelma vuodelta 2007, Koy Tolarintie 3-11:n autopaikkoja koskeva suunnitelma vuodelta 1986 sekä Koy Tolarintie 4-8:n autopaikkoja ja leikkipaikkajärjestelyjä koskeva suunnitelma vuodelta 1990. Taloyhtiön alkuperäisen pihasuunnitelman on työselitysten mukaan laatinut puutarhakonsulentti Elisabeth Koch. Istutussuunnitelmaa ei kuitenkaan ole arkistoista löydetty.

30. As Oy Ohjaajantie 30:n etupiha.

Osa-alue 3: Näyttelijäntien itäpuoli ja Aino Actén tien eteläpuoli / Kaava-alue Pohjois-Haaga II

sen ensimmäinen kerros on liiketilaa, kuten alueen kaupallista keskusta Thalian aukiota reunustavissa muidenkin taloyhtiöiden asuinrakennuksissa.

Aino Actén tien eteläpuolella, Ida Ekmanin tien varrella sijaitsee kuudesta lamellitalosta muodostuva As Oy Aitio (45) sekä yhden lamellitalon taloyhtiöt As Oy Aino Actén tie 5 (46) ja 7 (47). Pohjoisemmat rakennukset on sijoitettu kadun suuntaisesti ja eteläisemmät suorakulmaisen koordinaation mukaan. Piha-alueet ovat väljiä ja As Oy Aition keskellä on pieni Ida Ekmanin puisto. Eteläosassa vihreät pihat avautuvat Aino Actén puistoon.

Alueen lamellitalojen julkisivut ovat pääosin rappautuja massiivitiiliseiniä. As Oy Aition päädyt ovat puhtaaksi muurattua kahi-tiiltä. Pistetalojen sekä As Oy Aino Ackténtie 5:n ja 7:n julkisivut ovat ra-

pattua siporexia. Huoneistoparvekkeiden kaide-materiaalit vaihtelevat, vain As Oy Aino Ackténtie 5:n ja 7:n kaiteet ovat Pohjois-Haagalle tyyppillisesti profiilipeltiä. Pistetalojen kaiteissa on käytetty valkoista profiilipeltiä yhdistettynä teräspinnakaiteisiin, Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n lamellitaloissa betonikaiteisiin on yhdistetty taivutetut teräspinnaosat ja As Oy Aition kaiteet ovat valkoiseksi maalattua puuta. Suurin osa parvekkeista on lasitettu. Harja- tai aumakatot ovat joko vaalean harmaita peltikattoja tai punaista savi- tai betonitiiltä. Lamellitalojen sokkelit ovat sileää tai uritettua, harmaaksi maalattua betonia, pistetaloissa uritettua mosaikkibetonia.

Osa-alueella julkisivut ovat varsin hyvin säilyneet alkuperäisessä asussaan.

Osa-alueella 3 sijaitsevat asuinrakennukset on pääosin rakennettu 1950-luvun puolivälissä. Alueella sijaitsee myös vuonna 1958 valmistunut, arkkitehti Aarne Piiraisen suunnittelema oppikoulu, nykyisin Pohjois-Haagan yhteiskoulu.

1950-luvun asuinrakennusten suunnittelijoina ovat olleet arkkitehti Eliel Muoniovaara (kohteet 42 ja 43), arkkitehdit Märta Blomstedt ja Matti Lampén (kohde 44), arkkitehti Jorma Järvi (kohde 45) sekä arkkitehdit Kauko ja Niilo Kokko (kohteet 46 ja 47). Kaikki alueen 1950-luvun rakennukset on luokiteltu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi Helsingin kaupunginmuseon raportissa **1/2007: Helsingin rakennuskulttuuri - Pohjois-Haagan rakennusinventointi / Hilla Tarjanne**.

Näyttelijäntien varrella sijaitsee kahden taloyhtiön viidestä kuusikerroksisesta pistetalosta muodostuva nauha, joka itäpuolella rajautuu Ida Aalbergin puiston kallioihin ja eteläosassa yhteiskoulun tonttiin. Rakennuskokonaisuuteen kuuluu myös As Oy Pohjois-Haagan Pistetalot I:n tontin itäreunassa sijaitseva ja yksikerroksinen varastojen autotallirakennus, jossa alun perin toimi lämpökeskus.

Pistetalojen eteläpuolella, Pietari Hannikaisen tien, Aino Actén tien ja Eliel Saarisen tien rajajana sijaitsee Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n viiden lamellitalon ryhmä (44). Keskellä korttelia on loivan L-kirjaimen muotoinen pitkä rakennus, jota reunustavat itäpuolella kahden ja länsipuolella kolmen lyhyemmän lamellitalon ryhmät väljine piha-alueineen. Keskeisen rakennuksen pohjoispäässä rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa toimii päiväkotia. Näyttelijäntien puoleisen rakennuk-

42. As Oy Pohjois-Haagan Pistetalot I

45. As Oy Aitio

43. As Oy Näyttelijäntien Pistetalot

46. As Oy Aino Ackténtie 5

44. Pohjois-Haagan Koy / Pietari Hannikaisen tie 1-2

Pihat

Osa-alue 3 Pohjois-Haaga II

Ainoita Pohjois-haagan alueelta löydettyjä alkuperäisiä pihasuunnitelmia on Elisabeth Kochin vuonna 1954 laatima istutussuunnitelma Koy Näyttelijäntie 2:een (Pohjois-Haagan kiinteistöt Oy Pietari Hannikaisen tie 1-2). Suunnitelma osoittaa havainnollisesti automäärän lisääntymisen aiheuttamat muutokset, jotka ovat samankaltaisia koko Pohjois-Haagan alueella. Kochin suunnitelmasa tontti on huomattavasti nykytilannetta puutarhaisempi, eikä autoliikennettä ole osoitettu pihan sisempiin osiin. Esimerkiksi Pietari Hannikaisen tien puoleisella tontin reunalla ajo autotalleihin oli suunniteltu tehtäväksi yksittäisillä väli-istutuksin jaotelluilla reiteillä suoraan kadulta. Vuonna 2003

tälle kohdalle on sijoitettu yhtenäinen rivistö asfaltoituja autopaikkoja ja ajo tontille on siirretty kokonaan rakennuksen kulmaan. Alue on alkuperäisen suunnitelman mukaisesta tilanteesta selvästi yksinkertaistunut. Myös As Oy Näyttelijäntien Pistetalojen pihalla pinnoitteita ja piharakenteita on nykyaikaistettu.

As Oy Aitio ja sen ympäröimäksi jäävä pieni Ida Ekmanin puisto runsaine kukkaistutuksineen ovat tyylipuhdas esimerkki 50-luvun ympäristön ja rakentamisen vuorovaikutusta painottaneista suunnitteluihanteista. Lähellä alkuperäistä asuaan oleva puisto toimii tavoitteiden mukaisesti korttelipihojen saumattomana jatkeena ja asukkaiden yhteisenä olohuoneena.

Ida Ekmanin puisto ja sitä ympäröivä As Oy Aitio muodostavat saumattoman kokonaisuuden, todellisen Pohjois-Haagan helmen.

Osa 4 Alueen rakennustapa

4.1 Julkisivut

Pohjois-Haagan rakennuksissa yleisimmät ulkoseinäseinärakenteet ovat puolentoista kiven monireikätiilistä muurattu tiilimuri tai rapattu 200-300 mm paksu kevytbetoniseinä. Osassa rakennuksia päädyissä on kantavaan tiilitiilimuriin yhdistetty ohut lämmöneristekerros ja puolen tai yhden kiven puhtaaksi muurattu tiiliverhous eli kuorimuri.

Rapatut julkisivut

Rappauspinnoista yleisin Pohjois-Haagassa on roiskerappaus, joka usein on yhdistetty sileisiin rappauspintoihin. Alkuperäisten kalkkimaaleilla maalattujen pintojen väritys perustuu maaväripigmenttien sävyihin; vaalean keltaisiin, kellanruskeisiin ja vihertäviin sävyihin, joiden joukossa on pirsteena myös kauniin punaisia pintoja. Värejä korostaa entisestään usein ikkuna-aukkoja reunustava, sileä valkoinen rappaus.

Muutamia rakennuksia on jälkepäin lisälämmöneristetty ja lämpörappattu. Ruiskutetun eristerrappauksen pinta ei ole alkuperäisen roiskerappauspinnan kaltainen, vaan huomattavasti sileämpi ja elottomampi.

Puhtaaksimuuratut julkisivut

Puhtaaksimuurattuja punatiilipäätyjä on useassa taloyhtiössä, joissakin on käytetty kahi-tiiliä.

As Oy Adolf Lindforsin tie 2:n ja rivitaloista As Oy Ohjaajantie 36:n kaikki julkisivut ovat puhtaaksi muurattua punatiiltä.

Sokkelit

Pohjois-Haagassa tyypillisimmät sokkelit ovat pystyritettyä, useimmiten maalattua betonia tai pystyritettyä mosaiikkibetonia. Rakennuksissa on usein osittain maanalainen kellarikerros, jonka ikkunat sijaitsevat sokkelin yläreunassa. Joissakin rakennuksissa sokkelit on tai niiden osia on päällystetty liuskekivillä.

4.2 Ikkunat ja ovet

Puuikkunat ja -ikkunaovet

1950-luvun kerrostalojen ikkunat Pohjois-Haagassa ovat yleisimmin kaksipuutteisia, huullettuja, sisään-sisään aukeavia ikkunoita. Ulkopuoliset lasituslistoilla. Ikkunat ja ikkunaovet on useimmiten maalattu taitetun valkoisella öljymaalilla. Joissakin rakennuksissa karmit ja puitteet on maalattu eri värillä, esimerkiksi As Oy Aition päädyissä ja liiketilojen ikkunoissa karmit ovat ruskeat ja puitteet valkoiset. Tyypilliset ikkunat ovat maltillisen kokoisia ja tuuletusikkunalla varustettuja. Parvekkeiden ikkunaovet ovat yleensä sisään-ulos aukeavia kaksioisovia, joista ulomman oven alaosa on paneeloitu. Myös ikkunaovet on tyypillisimmin maalattu valkoiseksi, mutta myös kirkkaita värejä on käytetty.

Noin puolet Pohjois-Haagan puuikkunoista ja ikkunaovista on vaihdettu puu-alumiini-ikkunoiksi ja -ikkunaoviksi.

Ulko-ovet

Ennen 1960-lukua rakennettujen kerrostalojen ulko-ovet ovat tyypillisesti lakattuja tai peittomaalattuja puisia ulko-ovia. Pohjois-Haagassa lakattuja ja peittomaalattuja lasiaukollisia ulko-ovia on suurimmassa osassa asuinrakennuksia. Rivitalojen ulko-ovet ovat lakattuja, pystypaneloituja umpiovia. Kerrostaloissa umpiovi liittyy usein puurunkoiseen lasiseinään.

Ulko-ovet ovat usein yksilöllisesti heloineen ja muotoiluneen rakennukseen suunniteltuja ja tärkeä osa alueen arkkitehtuuria.

Autotallien ja kellarien ovet

Autotallien ja kellarien ovet ovat tyypillisesti pystypaneloituja, peittomaalattuja ovia, mutta joukossa on myös lakattuja hienoja tammiovia.

Yleisimmät peittomaalattujen ovien värit ovat tumman ruskea ja vaalean harmaa. Yleensä ovet ovat umpiovia, mutta joissakin kellaritilojen ovissa on pieniä lasiaukkoja.

Teräsprofiiliovet ja -ikkunat

1950-luvun alkuperäisiä teräsprofiiliovia on Pohjois-Haagassa tornitaloissa ja Näyttelijäntien varren pistetaloissa sekä As Oy Aino Acktén tie 5:ssä ja 7:ssä. Ovien vierellä on teräsprofiilirakenteinen lasiseinä. Teräsprofiilit ovat huomattavasti nykyisiä profiilirakenteita sirompia.

4.3 Parvekkeet

Huoneistokohtaiset parvekkeet yleistyivät 1940-luvulla ja Pohjois-Haagan 1950-luvun lopulla rakennetuissa taloissa jo miltei kaikissa asunnoissa onkin parvekkeet. Joihinkin pieniin asuntoihin on rakennettu ranskalaiset parvekkeet, joissa on parvekeoven edessä pelkät pyöröteräskaitteet, joskus myös kukkalaatikko.

Tyypillinen parvekerakenne on ratakiskoilla kannatettu teräsbetoninen ulokelaatta tai paikallavaletusta välipohjasta ratakiskoilla ulotettu sisäänvedetty parveke. Laattojen päälle tehtiin erillinen vedeneristyskerros ja pintalaatta, kaitteet ovat useimmiten kevyitä pelti-, levy- tai puukaiteita.

Teräspinnakaiteet

Tuuletusparvekkeet ovat 1950-luvun rakennuksille tyypillisiä ja niitä onkin suurimmassa osassa rakennuksia huoneistoparvekkeiden lisäksi. Tuuletusparvekkeiden kaitteet ovat yleensä harmaaksi maalattuja teräspinnakaiteita.

Profiilipeltikaiteet

Ylivoimaisesti yleisin kaidemateriaali Pohjois-Haagan parvekkeissa on teräsrankaan kiinnitetty pystysuuntainen profiilipelti. Vedenpoisto on yleensä hoidettu parvekelaatan ja kaitteen välisestä raosta.

Kaitteiden väri on useimmiten harmaa tai tumman ruskea, mutta myös keltaisia, punaisia, sinisiä ja vihreitä kaitteita on käytetty julkisivuaiheina.

Betonikaiteet

Kokonaan betoniset kaitteet korjaustapaohjeiden piiriin kuuluvalla alueella on ainoastaan Ida Aalbergintien opiskelija-asunnoissa.

As Oy Jussinkulmassa ja Pietari Hannikaisen tiellä Pohjois-Haagan Kiinteistöjen rakennuksilla on osittain betonikaiteet, joita on kevennetty koristeellisiin teräsosin.

Levy- ja lasikaiteet

Teräsprofiilirankaan kiinnitettyjä levykaitteita on Pohjois-Haagassa alun perin vähän. Joihinkin rakennuksiin on uusittu levykaitteita tai rakennettu kokonaan uudet levykaiteiset parvekkeet. Levykaiteisiin on myös yhdistetty teräspinna- tai lasiosia.

Levyjen väri on kaikissa kaitteissa valkoinen.

Lasikaiteita on uusituissa parvekkeissa As Oy Näyttelijäntie 22:ssä sekä Pohjois-Haagan Kiinteistöjen rakennuksissa Ohjaajantiellä. Varsinkin viimeksi mainitun uusitut parvekkeet muuttavat rakennusten arkkitehtuuria näkyvästi.

Uudemmassa taloyhtiössä vuodelta 1985, As Oy Näyttelijäntie 14:ssä, on alkuperäiset lasikaiteet.

Puukaiteet

Puukaiteita on vain kahdessa taloyhtiössä, toisessa valkoista ja toisessa tumman ruskeaa puuta. Kuvassa As Oy Aitio.

Parvekkeiden lasitus

Varsin monissa taloyhtiöissä parvekkeet tai osa parvekkeista on lasitettu.

Pohjois-Haagassa tyypillisillä ulokeparvekkeilla lasitus on hankala toteuttaa esteettisesti tyydyttävällä tavalla. Lasitus tekee yksittäisiä parvekkeista putkimaisen kotelon, joka häiritsee alkupeleistä arkkitehtonista sommittelua. Lisäksi ylimpien parvekkeiden lasittaminen on ongelmallista. Joissakin ulokeparvekelinjoissa ylimmät parvekkeet on jätetty lasittamatta, joissakin ylimmille parvekkeille on rakennettu uudet katokset. Sisäänvedetyissä parvekkeissa lasituksen toteuttaminen on ollut helpompaa ja lasitus on muuttanut rakennuksen ulkoista asua vähemmän, mutta satunnaisten parvekkeiden lasittaminen osakkaiden halukkuuden mukaisesti tekee niissäkin toteutuksesta häiritsevän näköisen.

4.4 Yläpohjat ja vesikatot

Pohjois-Haagassa on sekä punaisia tiilikattoja että harmaaksi maalattuja, galvanoidulla pellillä päällystettyjä kattoja. Molemmat katemateriaalit ovat 1950-luvulle luonteenomaisia. Kattomuoto on joko harja- tai aumakatto. Harjakaton muotoa on varioitu kattokulman muutoksin, taittein ja pulpettiosin.

Useissa rakennuksissa on käyttöullakko, jossa on varasto- ja pyykinhuuvelitilaa.

Tiilikatot

1950-luvun puoliväliin asti yleisin katemateriaali oli savi- tai betonikattotiili pellin rajoitetun saataavuuden vuoksi.

Pohjois-Haagassa punaisia tiilikattoja on runsaasti osa-alueella 2 eli Ohjaajantien, Tolarintien ja Pastori Jussilaisen tien varsilla sekä Näyttelijäntien eteläosan varrella.

Peltikatot

Sodan jälkeisen pulakauden hellitettyä pelti palasi 1950-luvun lopulla yleisimmäksi katemateriaaliksi. 1950-luvun alkuperäinen pelti on galvanoidua levyä; konesaumattu pelti otettiin käyttöön vasta 1960-luvulla.

Pohjois-Haagassa väriltään yleensä vaalean harmaita peltikattoja on runsaasti osa-alueella 1 eli Adolf Lindforsin tien ja Ida Aalbergintien varsilla sekä Näyttelijäntien pohjoisosan varrella. Myös osa-alueella 3 sijaitsevan As Oy Aition rakennusten vesikatot ovat harmaita peltikattoja.

Ohjaajantien rivitaloissa on sekä tiili- että peltikattoja.

4.5 sisäänkäyntikatokset ja syvennykset

Sisäänkäynnit 1950-luvun Pohjois-Haagan rakennuksissa ovat joko syvennyksessä, parvekelinjan alapuolella tai harvemmin katoksen suojissa. Sisäänkäyntejä on usein korostettu maantason liuskekivin tai graniittiaskelmin ja syvennyksissä piiliseinien laatoituksin tai muuten poikkeavin materiaalein.

Sisäänkäynti on tyypillisesti huoliteltu ja selvästi julkisivusta havaittavissa. Alkuperäiset valaisimet ovat yksinkertaisia, mutta siroja opaalilasipalloja, lieriöitä tai kuutioita.

4.6 Porrashuoneet ja hissit

Pohjois-Haagan 1950-luvun rakennusten porrashuoneet on yleensä sijoitettu ulkoseinän yhteyteen, kuten vuoteen 1959 ulottuvat määräykset edellyttivät. Porrashuoneisiin on näin voitu sijoittaa ikkunat luonnonvaloa tuomaan. Porrashuoneen yhteydessä on usein myös tuuletusparveke ikkunaovineen sekä korkeampien pistetalojen porrashuoneissa myös rikkakuilu.

Yleisin porrastyyppi on suora kaksivartinen porras, jonka askelmat on päällystetty mosaiikkibetonilla. Lattioiden materiaalina yleinen on mosaiikkibetonin, 1950-luvun lopulla myös muovilaatat yleistyivät.

Hissejä koskevia määräyksiä ei 1950-luvulla ollut ja niitä asennettiin vain korkeimpiin rakennuksiin. Adolf Lindforsin tien kaksoistorneissa on kaksi osastoitua porrashuonetta hisseineen, Ida Aalbergintiellä on kaksi hissiä ulkoseinällä ja osastoitu porrashuone keskellä runkoa. Näyttelijäntien pistetalossa hissi on porrassyöksyjen välissä. Esteetömään kulkuun hissille ei ole kiinnitetty huomiota. Kuvassa Näyttelijäntien pistetalon hissikuilu; hissinovelle täytyy nousta portaita puoli kerrosta.

4.7 Pihat

Pintamateriaalit

Pihoilla olevien kulkureittien alkuperäisiksi pintamateriaaleiksi on säilyneissä työselityksissä lueteltu sora sekä 'puolikestopäälysteet', joita käytettiin esim. Tolarantie 4-8:n alkuperäisen työselityksen mukaan myymälöiden, työhuoneiden, porashuoneiden ja autohallien edustoilla, sekä kadulta leikkikentille johtavilla teillä, pysäköintialueilla ja muutamissa muissa kohdissa, joissa tie oli liian jyrkkä soratieksi. Puolikestopäälysteillä tarkoitettaneen 50-luvulla käytettyjä varsinaista asfalttia halvempia päälysteitä, joissa tiukasti jyrätyn sepelekerroksen päälle valettiin joko kuumennettua asfalttia, tervaa tai kylmää asfalttiemulsiota siten, että pinnoite valui sideaineeksi sepelin lomaan. Lipputankojen, pyykinkuivatus- ja tomutustelineiden sekä niille johtavien polkujen päällysteinä on käytetty mustaa liuskekiveä pääasiassa nurmisauromattuna sekä vähäisessä määrin suurehkoja, siileitä harmaita betonilaattoja. Pihakäytävät on alun perin liitetty istutettaviin alueisiin ilman reunuksia. Ajojiet ja jalkakäytävät on tehty asfalttikonkista ja niiden välille on asennettu graniittiset reunakivet. Säilytetyt avokalliot ovat merkittävä osa varsin monen pihan kulutuspinnaa.

Rakenteet

Piharakenteet, kuten portaat ja tukimuurit on alun perin yleensä valettu paikalla betonista ja päällystetty pihapoliissa käytetyllä mustalla liuskekivellä. Myös luonnonkivilohkareista ladottuja tukimureja löytyy. Käsiohteet ja kaiteet ovat yksinkertaisia putkirakenteita. Aitoja ei alkuperäisissä asemapiirroksissa ollut. Rakennusvalvonnan arkistossa vanhimmat aluetta koskevat harvat aitasuunnitelmat on päivätty 1960-luvulle, jolloin käytössä oli ajalle tyypillinen yksinkertainen tai putkikehyksinen panssariverkkoaita. Rivitalojen asukaspihojen rajauksina ovat yleensä rakennuksen arkkitehtuuriin liittyvät maalatut korkeahkot lauta-aidat.

Kalusteet ja leikkivälineet

Rakennusvaiheessa pihaille sijoitettiin tyypillisesti keinoja ja hiekkalaatikoita, mutta myös kiipeilytelineitä ja keinulautoja käytettiin. Alkuperäiset leikkivälineet ovat olleet yksinkertaisia ja metallirakenteisia. Säilyneet vanhat hiekkalaatikot ovat beto-

nirakenteisia ja niissä on puinen kehys. Leikkivälineiden alla ei alun perin ole tarvittu nykymääräysten mukaisia putoamisalustoja, vaan välineet on sijoitettu vähäeleisesti sora- tai nurmipinnalle. Alkuperäiset penkit ovat todennäköisesti olleet Lehtovuori Oy:n putkikehyksistä malleja, kuten 50-60-lukujen helsinkiläispihoilla yleensä. Tomutustelineet ja pyykinkuivatustelineet niin ikään ovat alun perin metallisia putkirakenteita ja niiden alla on käytetty liuskekiveystä. Kaikki pihojen metallirakenteet ovat yleensä olleet maalattuja.

Valaisimet

Pihojen alkuperäisiä valaisinmalleja on vaikea määrittellä, mutta 50-luvulla käytettyjä ovat olleet malliltaan yksinkertaiset lasikuvulliset pylväsväläisimet. Samaa aikakautta edustavan Tapiolan puutarhakaupungin rakentamisen myötä helsinkiläispihoilla yleistyivät myös samannimiset valaisimet. Tapiolan tyyppisiä valaisimia löytyy muutaman taloyhtiön pihalta. Vielä useammalla pihalla valaisimallia on Karluxin Tapiota vastaava yksinkertainen lieriömäinen malli.

Jättesuojat

Vanhimmat jättesuojia koskevat suunnitelmat ovat peräisin 1980- ja -90-luvuilta, jolloin rakennelmat suunniteltiin suhteellisen pieniksi ja yksinkertaisiksi. Katokset maalattiin poikkeuksetta maastoutuvina väreina. Uudemmat vuosikymmenen vaihteen jälkeen rakennetut jättesuojat ovat kooltaan moninkertaisia, eikä niitä useinkaan ole pystytty tai haluttu sijoittaa pihan tausta-alle. Muutamissa taloyhtiöissä käytössä olevat syväjäteastiat ovat niin ikään viime vuosikymmenen ilmiö.

Kasvillisuus

Pihakasvillisuuden runko muodostuu nurmella kasvavista komeista yksittäisistä metsäpuista tai puuryhmistä, joita on täydennetty eksoottisemmilla puulajeilla. Kallioselänteiden lakialueilla komeat vanhat yksittäismännyn muodostavat arvokkaan maisematekijän. Pihan täydennysistutuksilla on haluttu luoda kiinnostavaa kontrastia suhteessa säilytettyyn luonnonkasvillisuuteen. Erityisen suosittuja olivat ulkonäöltään hiukan poikkeavat lajikkeet, kuten esimerkiksi hurmevaahterat, pihtakuuset, poppelit ja hopeapajut, joista viimeisin on erityisen tyypillinen 50-luvun istutuksissa. Pensaita istutettiin sisäänkäyntien edustoille ja oleskelupaikkojen rajoille vapaasti kasvaviksi ryhmissä. Pensaslajeina käytettiin monipuolisesti kukkivia lajeja, mm. syyshortensiaa, syreenejä, ruusuja, orapihlajia ja kuusamalajikkeita sekä ikivihreinä pensaina mm. alppiruusuja, vuorimäntyä ja marjakuusta. Perennoista 50-luvulle erityisen tyypillisiä ovat mm. vuorenkilpi ja lukuisat kuuniljalajikkeet. Istutetulla kasvillisuudella on alun perin aina ollut selkeä tehtävä katseen vangitsijana esimerkiksi sisääntulojen yhteydessä tai rajaava ja suojava tehtävä oleskelupaikoilla.

Luonnonkasvien ja istutetun puutarhakasvillisuuden vuoropuhelua alkuperäisessä 50-luvun hengessä.

Osa 5 Alueen kehittämis- ja korjaustapaohjeet

5.1 Julkisivut

Kuntotutkimuksessa saatujen rakenteiden vauriutilaa kuvaavien tietojen perusteella on mahdollista valita soveltuvat korjausmenetelmät sekä arvioida niihin liittyviä riskejä ja korjauksen käyttöikä.

Korjaustavan valinta riippuu aina ensisijaisesti rakenteen teknisestä kunnosta. Tekniset vaatimukset täyttävistä korjausvaihtoehdoista valitaan se, joka parhaiten täyttää kohteen arkkitehtoniset ja taloudelliset kriteerit.

Rapatut julkisivut

Pohjois-Haagan rakennuksissa tyypillinen ulkoseinä rakenne on puolentoista kiven monireikätilistä muurattu rapattu tiilimuuri tai rapattu kevytbetoni.

Rakenteiden vaurioitumisasteen ja vaurioiden laajuuden mukaan käytettävänä on seuraavia korjaustapoja:

- pinnoituskorjaus
- paikkaus- ja pinnoituskorjaus,
- rappauspinnan purkaminen ja uusiminen,
- peittävä korjaus sekä
- rappausalustasta aiheutuvien vaurioiden korjaus ja rappauspinnan uusiminen.

Rappauksen pinnoituskorjaukset voidaan edelleen jakaa

- kevyeen pinnoituskorjaukseen sekä
- suojaavaan pinnoitukseen.

Pinnoitekorjauksissa vanha rakenne säilyy ennallaan ja vaurioituminen pyritään pysäyttämään erilaisilla pinnoitteilla ja kosteusteknisen toiminnan parantamisella. Suojaavilla pinnoituksilla pyritään vähentämään rappauspinnan likaantumista ja graffiteista aiheutuvia ulkonäköhaittoja tai vähentämään rappaukseen imeytyvän sadeveden määrää. Kalkki-, kalkkisementti- ja sementti- sekä silikaattipinnoitteiden käyttö rappauspinnoilla on yleensä turvallista. Kokemusten mukaan tiividen pinnoitteiden käyttö on voinut nopeuttaa heikkojen rappauksien rapautumista. Selityksenä voi olla mm. se, että tiivis pinnoite aiheuttaa paikallisesti korkeita kosteuspoitusuuksia pinnoitteen epäjatkuvuuskohtissa, joita muodostuu mm. rappauksen halkeamien kohdille. Tiivis pintakäsittely hidastaa rappauksen ja alustaan päässeen veden poistumista. Tästä saattaa olla seurauksena pinnoitteen irtoaminen ja rappauksen pakkasrapautuminen.

Paikkaus- ja pinnoituskorjauksissa vanha rakenne säilyy pääosin ennallaan. Rappauksen vauriot korjataan paikkaamalla ja rakenne pinnoitetaan uudelleen. Yleensä rappauksen vaurioit-

misen syynä ovat kosteustekniset toimivuuspuutteet, jotka on myös korjattava tässä yhteydessä.

Rappauspinnan uusimiskorjauksessa vanha rappaus puretaan rappausalustaan saakka kokonaan, alustan vauriot korjataan ja rappaukset tehdään kokonaan uudelleen. Myös koko rappauksen uusimisessa rakenteen kosteusteknisen toiminnan varmistaminen ja puutteiden korjaaminen on korjauksen pitkäikäisyyden kannalta keskeisessä asemassa.

Peittävässä korjauksessa vanha vaurioitunut rappaus peitetään uudella pintarakenteella. Verhousrakenteeseen kuuluu yleensä myös lisälämmöneristys, joka sijoitetaan niin ikään vanhan rakenteen ulkopuolelle. Vaurioituneita alueita ei tarvitse poistaa, mikäli ne ovat kiinni alustassaan.

Tätä korjaustapaa ei suositella käytettäväksi Pohjois-Haagassa.

Rappausalustasta aiheutuvien vaurioiden korjaus käsittää ensisijaisesti rappausalustan vaurioiden korjaamisen sekä alustan liikkeistä aiheutuvan rappauksen vaurioiden syiden poistamisen. Alustakorjauksen jälkeen rappauspinnat uusitaan tarvittavassa laajuudessa tai korjataan soveltuvilla verhoustuotteilla.

Liittyvien rakennusosien korjaukset aiheuttavat korjaustarvetta yleensä myös julkisivurappauksiin. Rapattujen pintojen liitosalueet muihin rakennusosiin, esimerkiksi parvekkeisiin, tuleekin suunnitella sellaisiksi, että liittyvien rakennusosien korjaaminen on mahdollista ilman rappauksen vaurioitumista.

Rakennuksen julkisivua ja julkisivuun rajoittuvia rakennusosia ja niiden tulevia korjaustarpeita tulee tarkastella kokonaisuutena, jotta tarvittavat korjaukset voidaan jaksottaa järkevästi.

Pohjois-Haagassa tyypillistä elävöpintaista roiskerappauspintaa ei voida saavuttaa ruiskutettavalla eristerappauksella..

Pohjois-Haagan rapatuille julkisivuille soveliaita korjaustapoja ovat:

- pinnoituskorjaus
- paikkaus- ja pinnoituskorjaus
- rappauspinnan purkaminen, rappausalustasta aiheutuvien vaurioiden korjaus ja rappauspintojen uusiminen

Puhtaaksimuuratut julkisivut

Osassa rakennuksia päädyissä on kantavaan tiilitiilimuuriin yhdistetty lämmöneristekerros ja puolen tai yhden kiven puhtaaksi muurattu tiiliverho eli kuorimuuri. Kahdessa taloyhtiössä rakennusten kaikki julkisivut ovat puhtaaksi muurattuja.

Paksujen tiilimuurien korjaustarve on vähäinen; ne ovat viansietokyvyiltään huomattavasti kuorimuureja parempia ja lämpötaloudellisilta ominaisuuksiltaan hyviä. Massiivitiilimuurausten korjaukseksi riittääkin usein pelkkä saumauskorjaus.

Ohuissa lämmöneristekerroksen ulkopuolelle muuratuissa puolen kiven kuorimuureissa esiintyy useammin rakenteellisia vaurioita. Niiden syyinä voivat olla vesivuodot, puutteelliset tuuletusrat, saumaterästen ja kannakkeiden vauriot sekä rakenteiden kylmäsilat.

Kuorimuurirakenteiden vaurioitumisasteen ja vaurioiden laajuuden mukaan käytettävänä on seuraavia korjaustapoja:

- paikkaus- ja pinnoituskorjaus,
- kuorimuurin purkaminen ja uusiminen,
- verhouskorjaus sekä
- halkeamien ja painumavaurioiden korjaukset.

Muuratun julkisivun paikkaus- ja pinnoituskorjaukset voidaan edelleen jakaa

- saumojen uusimiseen sekä
- tiilimuurin rappautumiseen ja pinnoittamiseen.

Paikkaus- ja pinnoituskorjauksissa vanha rakenne säilyy pääosin ennallaan ja vaurioituminen pyritään pysäyttämään rakenteen kosteusteknisen toiminnan parantamisella sekä mahdollisesti erilaisilla pinnoitteilla. Laastisaumojen korjauksessa tiilimuurin rapautuneiden / kuluneiden laastisaumojen pintaosat uusitaan. Yleensä saumojen vaurioitumisen syynä on joko laastin puutteellinen pakkaskestävyys tai paikalliset kosteustekniset toimivuuspuutteet, jotka on myös korjattava tässä yhteydessä. Kuorimuureissa on yleisimmin käytetty sementtipitoisia muurauslaasteja, joiden lujuus on yleisesti kalkkipitoisia laasteja huomattavasti korkeampi. Kuorimuurit altistuvat myös ankarammalle pakkasrasitukselle kuin massiiviset tiilimuurit, joten saumaustaustien pakkaskestävyyteen ja tartuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Saumauskorjauksissa laastisaumat uusitaan vaurioituneilta alueilta kokonaisuudessaan noin 20 – 40 mm syvyyteen saakka riippuen sauman leveydestä ja siitä, onko tiilimuurissa käytetty erillistä ns. saumalaastia. Uusintasaumaukset teh-

dään samantyyppisillä pakkasenkestävillä laasteilla kuin säilytettävien osien saumaukset ovat. Laastien tarkempi koostumus riippuu mm. käytetystä muurauslaastista, tiilien imuominaisuuksista ja julkisivulle kohdistuvasta saderasituksesta.

Uusittu sauma ei saa muodostua alle jäävää muurauslaastia lujemmaksi. Säilytettävien ja purettavien muuraussaamojen osien rajakohdat tulee sijoitella siten, että niistä on mahdollisimman vähän ulkonäköhaittoja ja korjaamattomat julkisivun osat voidaan uusia myöhemmin helposti.

Puutteellisesti pakkasrasitusta kestävä tiilijulkisivun kosteusrasitustaso on mahdollista alentaa tiilimuurin rappaamisella ja pinnoittamisella. Näitä menetelmiä ei voi Pohjois-Haagassa suositella käytettäväksi puhtaaksi muuratuille tiilipinnoille niiden muuttaessa julkisivuja liiaksi.

Kuorimuurin uusimiskorjauksessa vanha tiilimuri ja laastit puretaan rapautuneilta /uositavilta alueilta kokonaan ja tiilimuri tehdään kokonaan uudelleen. Myös koko tiilimuurin tai sen osan uusimisessa rakenteen kosteusteknisen toiminnan varmistaminen ja puutteiden korjaaminen on korjauksen pitkäikäisyyden kannalta keskeisessä asemassa.

Kuorimuurien rakenteelliset halkeamat ovat tyypillisesti seurausta rakennuksen rungon liikkeistä. Korjauksessa vaurioitumisen syyt tulee poistaa. Rakenteellisten vaurioiden korjaaminen on aina tapauskohtaista ja vaatii perehtyneisyyttä korjaussuunnitteluun.

As Oy Ida Aalbergintie 1:n puhtaaksi muurattuja päätyjä.

Pohjois-Haagan puhtaaksi muuratuille tiilijulkisivuille soveliaita korjaustapoja ovat:

- saumauskorjaus
- kuorimuurin purkaminen ja uusiminen
- kuorimuurin uusimiskorjauksessa tulee varmistaa rakenteen kosteustekninen toiminta ja korjata rakenteen puutteet

Sokkelit

Pohjois-Haagassa tyypillisimmät sokkelit ovat maalattua ja pystyuritettua betonia tai uritettua mosaikkibetonia. Joissakin rakennuksissa sokkelit tai niiden osia on päällystetty liuskekivillä.

Maalattujen betonipintojen huoltomaalaus voidaan tehdä vanhan pinnoitteen päälle käyttäen vanhan pinnoitteen kanssa yhteensopivia pinnoitteita. Huoltomaalaus soveltuu kuitenkin vain hyväkuntoisten julkisivujen ylläpitokorjauksiin. Varmempi tapa on vanhan pinnoitteen poisto ja uudeelleen pinnoitus. Pinnoittamisella voidaan estää veden kulkeutuminen rakenteeseen käyttämällä vetä hylkiviä pinnoitteita ja parantaa rakenteen kuivumisominaisuuksia käyttämällä riittävän läpäiseviä pinnoitteita. Betonirakenteiden vaurioituneet kohdat pitää uusia ja ruostuneet teräkset paljastaa, puhdistaa ja suojata laastipaikalla.

Perusteellisemmassa pinnoitus- ja paikkakorjauksessa korroosiovaurioiden laastipaikkaukset varmistetaan määrittämällä paikkauksille rajasyvyys ja paljastamalla, puhdistamalla ja suojaamalla laastipaikalla kaikki rajasyvyttä lähempänä pinta olevat teräkset. Ruostunut teräs voidaan myös poistaa, mikäli se on rakenteellisesti mahdollista. Laastipaikkaamalla voidaan lisäksi korjata pieniä pakkasrapautuneita alueita. Laastipaikkattujen alueiden pinnat viimeistellään julkisivupinnan tyyppin mukaisesti ja kaikki aikaisemmin maalatut pinnat julkisivuissa tasoitetaan ja pinnoitetaan kauttaaltaan uudelleen.

As Oy Näyttelijäntie 20. Maalattut, pystyuritettut sokkelit, rapatut massiivitiilijulkisivut, valkoiset parvekeovet ja puuikkunat tuuletusikkunoineen sekä ulokeparvekkeet profiilipeltikaiteineen ovat Pohjois-Haagalle tyypillisiä.

As Oy Pohjois-Haagan Pistetalot I:ssä on sokkeleissa käytetty uritettua mosaikkibetonia.

Pohjois-Haagan uritetuille betonisokkeleille soveliaita korjaustapoja ovat:

- pinnoituskorjaus
- paikkaus- ja pinnoituskorjaus

Akateeminen As Oy Ohjaajantie 22-24. Sokkelit on julkisivukorjauksen yhteydessä päällystetty liuskekivillä, joiden väri on Pohjois-Haagalle epätypillinen.

Pohjois-Haagan liuskekivillä päällystetyille betonisokkeleille soveliaita korjaustapoja ovat:

- liuskekivipintojen uusiminen vaurioitunilla alueilla
- liuskekivipinnoituksen purku, alustan vaurioiden paikkaus ja liuskekivipinnoituksen uusiminen kokonaan alkuperäistä vastaavalla liuskekivillä

5.2 Ikkunat ja ovet

Puuikkunat ja -ikkunaovet

Vielä 1950-luvulla puuikkunat ja -ikkunaovet valmistettiin valikoidusta hyvälaatuisesta puusta. Niiden käyttöikä onkin huomattavasti myöhemmin valmistettuja ikkunoita pidempi, mikäli säännöllisestä kunnossapidosta on huolehdittu. Puuosien huoltomaalausten ja tarvittavien kittausten korjausten lisäksi on huolehdittava vesipeltien ja karmien liittymien rakennusteknisistä ratkaisuista. Erityisesti on huolehdittava siitä, ettei vesi pääse turmelemaan rakenteita liittymien kautta.

Vanhojen ikkunoiden lämmöneristävyyttä on useimmiten mahdollisuus parantaa varsin pienillä keinoilla. Jos ikkunoiden peruskunto on riittävä, voi pelkkä tiivisteiden uusiminen tuoda parannusta lämpöalouteen ja asumismukavuuteen. Perusteellisemmassa korjauksessa ikkunän käyntivirheiden oikaisu, heloituksen kunnostus ja asianmukainen tiivistys parantavat ilman- ja vedenpitävyyttä ja eristävyyttä. Ikkunan U-arvoja eli lämmönläpäisevyyttä kannattaa punnita vasta, kun ikkuna on saatu riittävän tiiviiksi. Teknisesti toimivaa ikkunaan ei ole taloudellisesti kannattavaa vaihtaa uuteen pelkästään energiansäästösyistä. Ikkunoiden lämmöneristystä voidaan myös parantaa asentamalla eristyslaselementti sisemmän lasin paikalle. On myös mahdollista uusia ainoastaan ulkopuitteet esimerkiksi eteläsivuilla, joissa auringon ultraviolettiä säteily rasittaa eniten ikkunarakenteita.

Mikäli perusteellinen kuntotutkimus osoittaa ikkunoiden uusimisen olevan väistämätöntä, tulee uudet ikkunat suunnitella huolellisesti pyrkien mahdollisimman lähelle vanhojen ikkunoiden mittoja, värejä ja muita yksityiskohtia. Ikkunoiden korjausten ja uusimisen yhteydessä tulee varmistaa rakennusten riittävä ja hallittu ilmanvaihto.

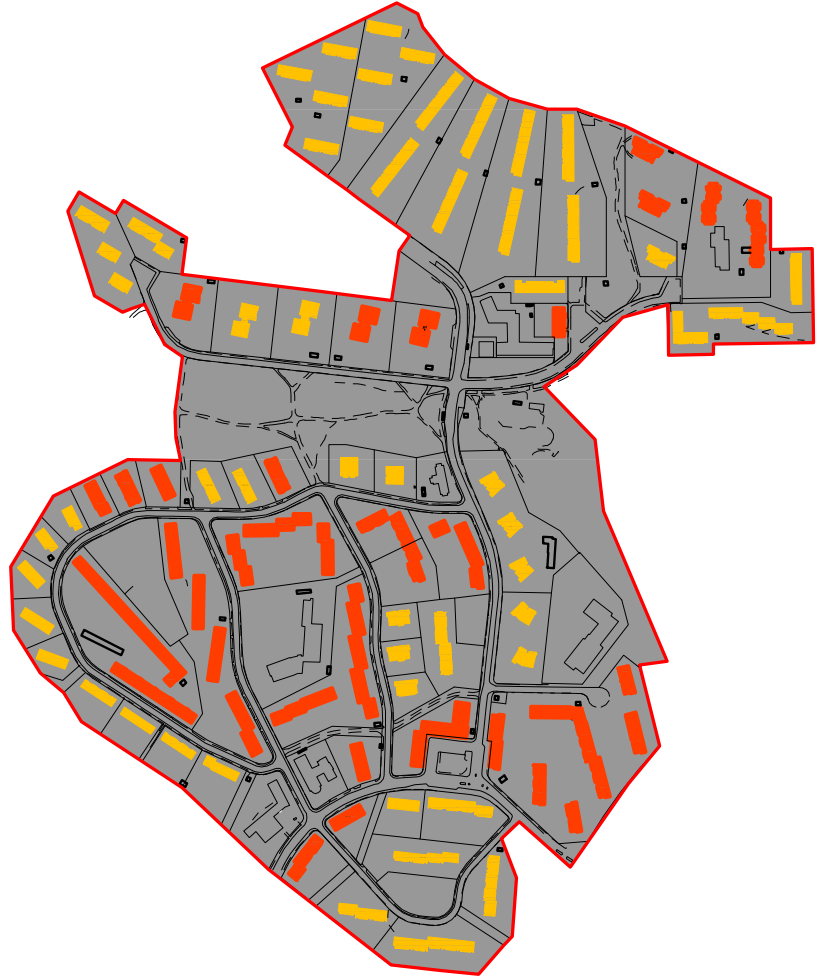
Ulko-ovet

Alkuperäiset porrashuoneiden puu-lasiovet ja paneloidut ulko-ovet ovat miltei kaikissa rakennuksissa säilyneet. Materiaalina on lakattu tammi tai peittomaalattu pystypaneeli. Rivitaloyhtiöissä alkuperäiset pystypaneloidut ja lakatut tammiulko-ovet ovat säilyneet. Alkuperäiset ovet ovat detaljoinneiltaan ja aukotuksiltaan harkittuja ja kauniita. Lakatut ja maalatut puu-ulko-ovet ovat tärkeä yksityiskohta alueen arkkitehtonisen ilmeen säilyttämisessä. Myös kauniit vetimet ovissa ovat säilyneet. Ovien korjauksissa onkin tärkeää vaalia yksityiskohtia, joihin kuuluvat myös helat.

Autotallien ja kellarien ovet

Myös alkuperäiset kellaritilojen ja autotallien pystypaneeliovet ovat pääosin säilyneet tai uusittu vanhan mallin mukaisina.

Säilyneisyyskartta, ikkunat

Alkuperäiset puuikkunat ja -ikkunaovet säilyneet.

Ikkunat ja -ikkunaovet vaihdettu alumiinipinnoiksi.

Alkuperäiset puuikkunat ja -ikkunaovet tulee pyrkiä säilyttämään ja kunnostamaan uusimisen sijaan.

Ikkunoita uusittaessa tulee pyrkiä mahdollisimman lähelle alkuperäisiä yksityiskohtia ja materiaaleja. Erityisesti kulmaikkunoiden detaljit tulee huomioida.

Alkuperäisinä säilyneet ulko-ovet sekä kellarien ja autotallien ovet ovat usein yksilöllisesti rakennuksiin suunniteltuja. Ovet tulee säilyttää ja kunnostaa alkuperäisine heloineen.

Teräsprofiiliovet ja -ikkunat

1950-luvulla teräsprofiiliovet olivat harvinaisia, eikä niitä Pohjois-Haagan 1950-luvun rakennuksissa alun perin ollut kuin Adolf Lindforsin tien ja Ida Aalbergin tien tornitalojen sekä As Oy Aino Ackténtie 5:n ja 7:n matalampien lamellitalojen porrashuoneissa. Kaikkiin alkuperäisiin teräsprofiiliovien liittyy viereinen teräsprofiilirakenteinen lasiseinä.

Aikakauden teräsprofiilit ovat mitatusheiltaan huomattavasti nykyisiä vakioprofiileja sirompia ja ne tulee säilyttää.

5.3 Parvekkeet

Parvekekorjauksissa on otettava huomioon, että parvekkeet koostuvat eri rakenneosista kuten laatoista, kaiteista ja pielistä, joiden rasitusolosuhteet ja käytetyt materiaalit sekä käytetyn materiaalin ominaisuudet vaihtelevat. Parvekekorjauksissa voidaankin käyttää erilaisia korjaustapoja eri rakenteisiin. Kullekin parvekkeen rakenneosalle määritellään sovelias korjaustapa kuntotutkimuksen avulla. Suurimman rasituksen parvekkeille aiheuttaa kosteus, joka on osallisena miltei kaikissa turmelumissuhteissa. Muita säärasituksia aiheuttavat pakkasen, lämpötilojen vaihtelu, ultravioletti säteily sekä ilmakehässä olevat aggressiiviset aineet kuten hiilidioksidi, joka aiheuttaa betonin karbonatisoitumista ja sen kautta terästen korroosiota.

Kaikkissa parvekekorjauksissa tulee varmistua kosteusteknisestä toimivuudesta. Kosteusteknisesti toimivassa parvekkeessa parvekelaatan vedenpoistojärjestelmä on toimiva. Tämä edellyttää riittäviä kallistuksia parvekelaatassa, toimivaa vedeneristystä laatan yläpinnassa tai muuten estettyä veden pääsyä laatalle sekä veden hallittua poistoa laatalta maahan asti.

Betonirakenteisten parvekkeiden korjaustavat voidaan jaotella

- parvekkeiden säilyttäviin korjauksiin
- osittain purkaviin korjauksiin
- parvekkeiden uusimiseen

Säilyttävissä korjauksissa parvekkeen kosteusteknistä toimivuutta parannetaan pinnoituksilla, vedenpoistoa parantamalla ja huolehtimalla liitoskohtien toimivuudesta. Säilyttävät korjaukset voidaan jakaa pinnoitus- ja paikkaustyyppisiin korjauksiin sekä raskaampiin valukorjauksiin. Pinnoitus- ja paikkaustyyppisissä korjauksissa vanha rakenne säilyy ennallaan ja vaurioituminen pyritään pysäyttämään vauriokohtia paikkaamalla ja pinnoittamalla rakenne uudelleen. Valukorjauksissa parvekkeen betoniosia korjataan erilaisin valutekniikoin, jonka jälkeen rakenne pinnoitetaan pinnoitus-paikkauskorjausten periaatteiden mukaisesti. Parvekkeen lattia pinnoitetaan vesieristyksellä, joka toimii samalla pintakäsittelyinä, sekä uusitaan vedenpoistojärjestelmä.

Osittain purkavissa korjauksissa osa parvekkeen rakenteista, esimerkiksi kaiteet, puretaan ja osalle tehdään kevyempiä korjaustoimenpiteitä.

Raskain parvekkeiden korjaustapa on parvekkeen uusiminen, jolloin vanhat parvekkeet puretaan kokonaan ja rakennetaan uudet parvekkeet. Usein uudet parvekkeet tehdään aikaisempia parvekkeita syvemmiksi ja lasitetaan. Uusien parvekkeiden sovittaminen vanhaan rakennukseen saattaa tuottaa esteettisiä ongelmia, eikä ongelmilla ole Pohjois-Haagan kokonaan uusituissa parvekkeissa vältytty.

Parvekkeiden uusiminen on mielekästä jo niin pitkälle vaurioituneissa parvekkeissa, etteivät muut korjaustavat ole teknisesti tai taloudellisesti järkeviä. Esimerkiksi pitkälle edenneet pakkasrautavauriot parvekelaatoissa tai -pielissä sekä ulokeparvekkeiden kannatusrakenteiden merkittävät korroosiovauriot edellyttävät purkamista. Pelkän kaiteen pitkälle edenneet vauriot eivät vaadi koko parvekkeen purkamista, vaan kaide voidaan uusida erikseen. Mikäli parvekkeeseen joudutaan uusimaan, olisi se tehtävä vanhan parvekkeen mallin mukaisena sekä materiaalien että yksityiskohtien osalta.

Alkuperäisinä säilyneitä tai alkuperäiset materiaalit ja yksityiskohdat säilyttäen korjattuja parvekkeita on Pohjois-Haagassa ilahduttavan paljon.

As Oy Näyttelijäntie 14:n alun perin parvekkeettomaan rakennukseen on rakennettu uudet kevytrakenteiset parvekkeet, mikä luonnollisesti muuttaa rakennuksen arkkitehtuuria. Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy:n Ohjaajantie 11:n parvekelaattoja on laajennettu ja niille on rakennettu uudet kannatinpielet. Kaiteet on muutettu teräsrankaisiksi lasikaiteiksi. Parvekkeet on lasitettu ja ylimpien kerrosten parvekkeille on rakennettu katokset. Muutos alkuperäiseen arkkitehtuuriin on huomattava parveketornien katkoessa pitkän rakennuksen alun perin linjakasta julkisivua.

Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy / Ohjaajantie 11, uusitut parvekkeet.

Parvekkeiden korjauksissa on huomioitava:

- kosteusteknisestä toimivuudesta varmistaminen sekä hallittu ja riittävä vedenpoisto
- parvekkeita tai kaiteita uusittaessa alkuperäisen mallin, materiaalien ja yksityiskohtien säilyttäminen
- parvekkeet tulee lasittaa kaikissa rakennuksen parvekkeissa yhdellä kertaa
- ulokeparvekkeiden lasittamista tulisi välttää

Parvekkeiden lasitus

Suurin osa Pohjois-Haagan taloyhtiöistä on 1990-2000-luvulla hakenut lupaa parvekkeiden lasitukseen. Lasitusta on perusteltu parvekkeiden ja taustaseinien suojaamisella säärasitukselta sekä toisaalta asumismukavuuden lisäämisellä. Osittain tai kokonaan sisäänvedettyihin parvekkeisiin lasitukset on useimmiten toteutettu varsin eleettömästi kehyksettä lasein. Parvekkeita on kuitenkin lasitettu osakkaiden halukkuuden mukaan, mikä on johtanut oudon näköisiin tilanteisiin muuten yhtenäisissä, julkisivuissa lasitusten sijaitessa sattumanvaraisissa kohdissa.

Vaikka lasi on läpinäkyvä ja kevyt materiaali muuttua se julkisivujäsentelyä ja näyttää umpinaiselta katselukulmasta ja heijastuksista riippuen.

As Oy Aiton osittain sisäänvedetyt parvekkeet. Kaikki osakkaat eivät ole halunneet parvekelasitusta.

Ulokeparvekkeiden lasittaminen arkkitehtonisesti tyydyttävällä tavalla on vaikeampaa. Muutos korostaa lisäksi usein osakkaiden yhdenvertaisuusperiaatteen vuoksi ylimpiin kerroksiin rakennetut katokset.

Näyttelijäntien lamellitaloissa ylimmän kerroksen parvekkeita ei ole lasitettu eikä katettu. Katoksen rakentaminen olisi vaikuttanut rakennuksen arkkitehtoniseen ilmeeseen voimakkaasti.

5.4 Yläpohjat ja vesikatot

Alkuperäiset kattomuodot ja katemateriaalit ovat Pohjois-Haagassa säilyneet varsin hyvin. Vesikattokorjauksissa tulee tavoitteena olla alkuperäisen kattomuodon sekä räystään alkuperäisen ulko-osun säilyttäminen. Alkuperäisiä vesikattoja ja räystäitä tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää korjaamalla ja säännöllisesti huoltamalla.

Uusittaessa vesikattoja varusteineen tulee noudattaa alkuperäistoteutuksen mukaisia detaljeja, mitoistusta ja värystä. Vesikourujen tulee olla alkuperäisen mallin mukaisia. Kattoja uusittaessa pitäisi pyrkiä järjestämään pääsy katoille sisäkautta ja asentaa katoille koko katon pituinen kattosilta katolla liikkumista helpottamaan.

Tiilikatot

Tiilikaton sammaloituminen on tärkeää pitää kurissa säännöllisesti puhdistamalla. Pakkasrapautumisen vaurioittamat tiilet on välittömästi vaihdettava uusiin tiiliin. Myös tiiltien alla olevaa ruodelaudoitusta, aluskatetta ja aluslaudoitusta sekä kattotuoleja tulee huoltaa ja korjata tarpeen vaatiessa. Tiilikattoon liittyvien pellitysten, vesikourujen ja muiden vesikaton varusteiden kuten kattosiltojen ja tikkaiden kunnosta on pidettävä huolta.

Mikäli kate on niin huonokuntoinen, että se joudutaan uusimaan, tulee tiiltien tilalle etsiä mahdollisimman samanmalliset tiilet. Savi- tai betonikatotia ei saa korvata tiilikattoa jäljittelevillä pelti- tai aaltolevykateella.

Peltikatot

Metallikatteiden yleisimpiä vaurioita ovat korrosiovauriot, joita aiheuttavat liitoksiin ja saumoihin kertyvä vesi sekä kateen alapuolinen kosteus, jotka eivät pääse haihtumaan. Lika ja roskat lisäävät korrosiota. Saumatun peltikaton kevyilläkin huoltotoimilla voidaan kateen kestoikää pidentää. Syksyinen puhdistus roskista, pintaruosteen poisto harjaamalla tai kaapimalla ja maalipintojen säännöllinen kunnossapito kuuluvat normaaleihin ylläpitotoimiin.

Peltikaton korjauksissa tulee selvittää paikka- ja korjauksen mahdollisuus, sillä 1950-luvun peltikatteet ovat yleensä vielä saumauskelpoisia. On myös mahdollista uusia ainoastaan vaurioitunut lape, mikäli vanhaan säilyvään peltiin voidaan saumata uutta peltiä. Korjausten tai uusimisen yhteydessä korjataan vuotokohdat ja tuuletus tarvittaessa.

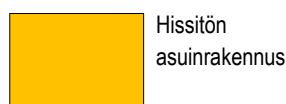
Vesikattokorjauksissa tulee tavoitteena olla alkuperäisen kattomuodon, materiaalien, yksityiskohtien mitoituksen ja väryksen säilyttäminen.

5.5 sisäänkäyntikatokset ja syvennykset

Pohjois-Haagan huolitellut, selvästi julkisivusta erottuvat sisäänkäyntisyvennykset ja -katokset tulee säilyttää ja korjata alkuperäiseen rakennusosineen, materiaaleineen ja väreineen.

Myös sisäänkäyntien alkupe- räistä ympäristöä kiveyksineen ja laatoituksineen tulee vaalia.

Hissit, kartta nykytilanteesta

Hissittömän asuinrakennus

Hissillinen asuinrakennus

Rivitalo tai korkeintaan kaksikerroksinen hissittömän asuinrakennus

5.6 Porrashuoneet ja hissit

Tavoitteena on porrashuoneiden alkuperäisen 1950-luvun asun säilyttämien.

Alkuperäiset valaisimet tulisi säilyttää. Uusittujen valaisinten tulee olla sekä sisäänkäyntien yhteydessä että porrashuoneissa yksinkertaisia opaalisikuutioita, -lieriöitä tai -paloja.

Jälkiasennushissien sijoittaminen niukasti mitoitettuihin porrashuoneisiin tulee ratkaista tapauskohtaisesti.

5.7 Pihat

Yleistä

Pihanparannushankkeissa on syytä välttää yllirakentamista. Pintamateriaalien vaihtaminen toisiin, maaston muokkaaminen sekä uusien rakenteiden ja toimintojen sijoittaminen pihamaalle muuttavat nopeasti vanhan pihan yleisilmeen moderniksi, eikä modernin ilmeen saavuttamisen tule olla haagalaispihojen peruskorjaamisen tarkoitus. Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakuvan kannalta merkittäväksi luokitellun alueen ilme syntyy tietyn tyyppisten materiaalien ja ratkaisutapojen kokonaisuudesta. Pihvoja ei muutenkaan ole tarpeen mittavasti perusparantaa, sillä viihtyisyyden lähtökohdat ovat niillä jo olemassa. Pihojen korjaaminen tulisi suorittaa hienovaraisesti ja vain niiltä osin kuin se todella on tarpeellista.

Viimeistään pihakorjausten yhteydessä taloyhtiöiden on syytä tarkistaa myös pelastusreittien asianmukaisuus.

Perusteellinen pihakorjaus moderneilla materiaaleilla toteutettuna ei tue alueen arvojen ja ominaispiirteiden säilymistä. Kuvassa myös uudet, puhtaaksi muuratulla punatiilellä verhoillut ja teräsprofiili-ikkunoilla varustetut hissitornit.

Pihojen kunnostustöissä tulee välttää yllirakentamista.

Paras tulos saavutetaan hienovaraisesti kunnostamalla.

Pelastusreittien asianmukaisuus tulee tarkistaa pihakorjausten yhteydessä.

Pintamateriaalit ja hulevedet

Peruskorjauksissa tulisi käyttää alkuperäistä pintamateriaalien valikoimaa, eli pihakäytävillä sora, pienillä poluilla, tomutus- ja kuivatustelineiden alla sekä vastaavissa paikoissa mustaa liuskekiveä tai suuria sileitä betonilaattoja ja liikennöidyillä alueilla asfalttia. Myös aiemmin mainittuja puolikestopäällysteitä on edelleen joissain muodoissa mahdollista käyttää. Niitä vastaava nykyinen materiaali on märkään asfalttipintaan jyrättävä sorapinnote, joka ulkonäöllisesti muistuttaa sorapintaa. Nykyaikaiset betonilaatat ja betonikivet ovat alueelle kokonaan soveltumattomia, samoin liimattavin tai upotettavin betonireunuksin tai kestopuusta tehtävät rajaukset, jotka nopeasti muuttavat pihan ilmettä. Graniittisia reunakiviä on alun perin käytetty vain katualueilla.

Pihoilla tulisi suosia sorapäällysteitä ja jos mahdollista olisi pyrittävä palauttamaan jälkeensä asfaltoituja pihakäytäviä ja myös tehtyjä lisä-autopaikkoja sorapintaisiksi. Tämä siitä syystä, että autopaikkojen ja koneellisen huollon lisääntymisen myötä asfaltin määrä pihoilla on huomattavasti kasvanut. Tällä on vaikutusta mm. koko alueen hulevesitasapainoon. Kovilta pinnoilta hulevedet virtaavat nopeasti pois huuhtoen mennessään mm. raskasmetalleja, jotka lopulta päätyvät pienvesistöjen kautta mereen. Lisäksi, jos hulevedet ohjataan suoraan sadevesiviemäriin, eivät kasvit voi niitä hyödyntää ja alue kuivuu.

Monessa taloyhtiössä salaojat rakennusten ympäriltä on jouduttu kokonaan uusimaan ja seinän vierustat on remontissa käsitelty varsin voimakkaasti kiveyksin tai sorastuksin ja niitä rajaavin reunalaudoin. Toimiva salaojitus on rakennuksen kunnossa pysymisen vuoksi välttämätön. Maan pinta seinustoilla tulisi kuitenkin käsitellä maltillisesti ja ilman rajauksia. Mukulakiveysten sijaan tulisi käyttää vain tarpeellisen levyisiä sorakaistoja. Myös soran pinta on mahdollista käsitellä uudella kiinniteaineilla liikkumattomaksi mutta yhä läpäiseväksi siten, ettei reunoja tarvita. Tärkeintä on muotoilla maasto kallistumaan selvästi rakennuksesta pois päin, sillä sora- tai kiveyskaistoista ei ole hyötyä kallistusten suuntautuessa väärin päin. Niille tonteille, joille ei tähän mennessä ole rakennettu verkostoon liitettyä hulevesien kuivatusjärjestelmää, ei ole kannattavaa sitä tehdä. Sekä rakennusjärjestys että kaupungin hulevesistrategia edellyttävät ensisijaisena ratkaisuna hulevesien imeyttämistä tontilla.

Salaojituksen kunnostaminen heijastuu usein näkyvästi pihan ilmeeseen. Seinustoja ei tulisi käsitellä kuvan kaltaisesti kovin raskaalla ja uudella tavalla. Myös hienovaraisempi tapa on mahdollinen. Tärkeintä ovat oikein tehdyt pintakallistukset.

Rajauksen tarpeellisuus on aina syytä kyseenalaistaa. Esimerkiksi kuvan ratkaisu ei pihaa kaunisti hoidon helppoutumisesta puhumattakaan.

Alkuperäiset alueelle sopivat pintamateriaalit ovat:

- sora
- asfaltti (liikennöitävillä alueilla)
- puolikestopäällysteet
- liuskekivi (musta)

Portaat ja muurit tulisi tehdä betonirunkoisina ja päällystää liuskekivellä. Myös luonnonkivistä ladottu muurit sopivat alueelle. Kaiteet ja käsijohteet tulee tehdä yksinkertaisina putkirakenteina. Aitaamista tulee välttää.

Rakenteet

Portaat, tukimuurit ja muut pihan kiinteät rakenteet tulisi tehdä alkuperäistä rakentamistapaa noudattaen. Esimerkiksi modernit betoniset muurikivet ja porraselementit eivät alueelle sovi. Kaiteet ja käsijohteet tulisi tehdä yksinkertaisina maalattuina putkirakenteina metallista. Aitaamista tulisi kaikin keinoin välttää, koska avoimuus sekä pihojen ja ympäristön saumaton lomittuminen on ollut alueen suunnittelun alkuperäinen tavoite. Pohjois-Haagassa rajattomuutta on tietoisesti korostettu. Mikäli aitaaminen on esimerkiksi turvallisuussyistä välttämätöntä, tulisi aitamallina käyttää 60-luvulla yleistynyttä putkikehyksistä panssariverkkoaitaa maalattuna. Sen etuna ovat mm. ilmavuus ja läpinäkyvyys. Nykyisin yleiset kolmilankaverkkoaidat erityisesti vihreiksi maalattuina soveltuvat huonosti miljööseen. Puuaitoja puolestaan tulee käyttää vain rivitalojen asukaspihojen rajauksina alkuperäisen mallin mukaisesti.

Kuvan valaisin ja aita edustavat vanhinta pihakalustemallistoa vaikkeivät aivan alkuperäisiä olisikaan. Molemmat sopivat 50-luvun haagalaismaisemaan.

Kuvan portti ja uusi kolmilanka-aita eivät sovi yhteen.

Kalusteet ja leikkivälineet

Pihakalusteiden, kuten penkkien ja pöytien tulisi myös olla kevyitä ja mieluiten metalliputkirunkoisia alkuperäisten Lehtovuori Oy:n kalusteiden mallin mukaan. Mallistoon on edelleen saatavissa täydennysosia. Pyörätelineiden, roska-astioiden ja leikkivälineiden tulisi niin ikään olla metallisia ja malliltaan yksinkertaisen huomaamattomia. Kestopuiset kalusteet, erityisesti maalaamattomia eivät tuo pihalle kauneutta. Kaikki pihakalusteet onkin suositeltavinta maalata samaan sävyyn, sopivin väri löytyy yleensä rakennuksen väreistä tai maanläheisistä värisävyistä.

Leikkivälineiden alla tulee käyttää turvasoraa, värilliset kumirouhealustat eivät alueelle sovi.

Alkuperäinen tomutusteline.

Lehtovuori Oy:n penkkiä valmistetaan yhä. Sarjaan on myös saatavilla uusia täydentäviä osia.

Valaisimet

Pihoille sopivat parhaiten yksinkertaiset opaallaisia muistuttavasta materiaalista valmistetut lieriömäiset pylväisvalaisimet. Pollarivalaisimet antavat pihalle turhan modernin ilmeen. Valaisinpylväiden varret on aina syytä maalata samoin sävyin kuin pihan muut kiinteät rakenteet, esimerkiksi kaiteet ja käsijohteet. Pihavalaisuksen tulee olla tarkoituksenmukaista. Turhaa valaisemista ja ylivalaisemista tulee energiansäästöystäkään välttää. Oikealla pylväisvalaisinten sijoittelulla, sopivalla valaisinmallilla sekä miellyttävän sävyistä valoa luovalla valaisinlähteellä valaistus saadaan asettumaan luontevaksi kokonaisuuden osaksi, minkä tulisi kaikilla pihalla olla tavoite. Valaistuksen korostamisen ei tule olla itsetarkoituksena.

Alkuperäisiä valaisimia.

Uusia puisia leikkivälineitä alkuperäisen keinun viereissä. Uusien välineiden värit ja materiaali sopivat huonosti ympäristöön.

Pihakalusteissa, kaiteissa, käsijohteissa ja valaisimissa tulisi käyttää yhtenäistä väriä.

Jättesuojat

Uudistuneet jättesuojat ja kierrätyksen tehostaminen ovat johtaneet jätteiden käsittelyssä ja säilyttämisessä alkuperäisestä poikkeavaan tilanteeseen. Vielä 1980- ja 90-luvuilla rakennelmien koko oli suhteellisen pieni. Tuon ajan malliltaan yksinkertaiset ja väreiltään helposti maastoutuvat jättesuojat asettuvat yhä suhteellisen luontevasti pihamaisemaan. Uudemmat kooltaan moninkertaiset ja värikseltään vaaleat jättekotokset ovat paikoin muodostuneet pihan pääaiheiksi. Uusimpana ilmiönä tulleita pyöreitä syväjäteastioita on niin ikään ollut selvästi vaikea sovittaa kauniisti ympäristöön.

Jättesuojien rakentamisessa tulisi pyrkiä toiminnallisesti mahdollisimman pieneen mitoitukseen. Rakennelmien tulisi olla malliltaan yksinkertaisia ja sijaita pihalla huomaamattomasti. Tumman maanläheisen värin avulla rakennelma on usein helpointa sovittaa ympäristöön. Myös istutuksia on syytä käyttää apuna. Mikäli halutaan käyttää syväjäteastioita, tulisi suosia neliömäisiä yhtenäiseen riviin asennettavia malleja pyöreiden sijasta. Pyöreät astiat vaativat paljon tilaa ja niiden vaikeasti puhdistettaviin väleihin kertyy roskaa. Maalaamaton kestopuuverhous ei myöskään ole kaupunkiympäristöön sopiva. Astioiden ympärille onkin rakennusjärjestyksen mukaisesti joko rakennettava aitaus tai ne on ympäröitävä istutuksin. Riviin sijoitetut neliömäiset astiat maalatul-la utaverhouksella verhoituina ja istutuksin ympäröityinä ovat koetusti melko hyvin sovitettavissa myös arvokkaaseen ympäristöön.

Yllä alueelle sopiva jättesuoja Näyttelijäntieltä..

Alla alueelle sopimattomia syväjäteastioita.

Jättesuoja ei saa olla pihan pääaihe. Syväjäteastioiden ympärillä tulee aina olla vähintään istutuksia ja astian mallin tulisi olla neliömäinen. Pyöreitä syväjäteastioita ei tulisi pihoilla käyttää lainkaan.

Kasvillisuus

Vanha pihapuusto on yksi alueen arvokkaimmista maisematekijöistä. 50-luvulla pihoilla säilytetyt puut ja puuryhmät saattavat osittain olla jo huonokuntoisia. Myös rakennusvaiheessa istutettujen täydennyspuiden, erityisesti lyhytikäisten hopeapajujen kunto heikkenee väistämättä lähivuosina. Kallioselänteiden komeat vanhat männyt puolestaan saattavat kärsiä kuivuutta mm. asfalttialueiden laajentamisen seurauksena. Ympäristömuutokset heikentävät niiden kuntoa, vaikka niillä periaatteessa olisi mahdollista elää jopa parisataa vuotta. Pihapuiden kuntoon tulee taloyhtiöissä kiinnittää erityistä huomiota. Huonokuntoistenkin puiden elinkaarta on ammattimaisin hoitotoimenpitein

mahdollista jatkaa. Erittäin huonokuntoiset puut tulee turvallisuussyistä poistaa. Poistettavat puut on perusteltua uusien saman lajisella taimella siten, että pihojen tilajäsentely ja lajisto säilyvät alkuperäisen mukaisina. Erityisesti kallioselänteillä tulisi männyt uusiksi männyillä ja jo mahdollisesti hävinneitä männyjä korvata uusilla männyn taimilla.

Pensaita ja perennaistutuksia uusittaessa tai lisättäessä tulisi käyttää 50-luvulle tyypillisiä lajikkeita sekä luonnonmukaista istutustapaa. Erityisesti nurmelle sijoitettavia istutusalueita ei ole syytä rakenteellisesti rajata, vaan esimerkiksi perennalaidojen reunat tulisi hoitaa kanttaamalla. Liuskekivilaatoitukseen liittyviä perennaistutuksia on alun perin saatettu huolitella pystyyn asennetuilla liuskekivillä.

Pihapuuston kuntoa tulee tarkkail-la ja uusia tarvittaessa ikääntyneet ja huonokuntoiset puut saman lajin taimilla. Istutuksissa tulee käyttää 1950-luvulle tyypillisiä lajeja ja istutustapaa.

Kirjallisuus

Lähiöarkkitehtuuri ja rakennustekniikka:

- Neuvonen, Petri toim., 2006. Kerrostalot 1880-2000 -arkkitehtuuri, rakennustekniikka, korjaaminen. Helsinki: Rakennustietosäätiö RTS, Rakennustieto Oy.

Yleistä julkisivukorjauksiin liittyvää kirjallisuutta:

- Neuvonen, Petri, 2009. Kerrostalon julkisivukorjaus. Julkisivun ominaispiirteet ja korjaustavan valinta. Helsinki: Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 37 / 2009.
- KTTY:n Talonrakennustekniikan, Julkisivuyhdistys ry:n ja VTT:n JUKO – ohjeistokansio julkisivukorjausten läpivientiä varten. [Http://www.julkisivuyhdistys.fi](http://www.julkisivuyhdistys.fi)
- Kankainen, Jouko – Junnonen, Juha-Matti, 2002. Asuntoyhtiö korjaustyön tilaajana. Helsinki, Rakennustieto.
- Rappauskirja 2005. BY 46. Helsinki: Suomen Betoniyhdistys r. y., 2005.
- Suonto, Yrjö, 1995. Varjele modernia! Modernin arkkitehtuurin ominaispiirteiden säilyttämisen puolesta rakennuksia korjattaessa. Helsinki: Rakennustaiteen seura.
- Tuominen, Laura, 1992. 1900-luvun rakennusperintö. Luettelointi- ja suojelukysymyksiä. Selvitys 8/1992. Ympäristöministeriö, kaavoitus- ja rakennusosasto.

KH- ja RT-kortisto:

- Asbesti, asbestikartoitus ja siitä aiheutuvat toimenpiteet. KH 90-00181 / RT 08-10521 (1993)
- Asuinkiinteistön kuntoarvio. Esimerkkiraportti. KH 90-00295 / RT18-10794 (2003)
- Asuinkiinteistön kuntoarvio. Tilaajan ohje. KH 90-00293 / RT 18-10760. (2001)
- Asuntoyhtiön ikkunoiden uusiminen. KH 92-00342. (2004)
- Asuntoyhtiön korjaushankkeen kulku. KH 90-00322 / RT 18-10780. (2002)
- Julkisivun korjaustarpeen arviointi. Korjausrakentaminen. KH 92-00220 / RT 82-10603. (1996)
- Korjauskustannusvastuu asunto-osakeyhtiössä –kirja. KH 80058. (2001)
- Puuikkunat. korjausrakentaminen. KH 94-00329 / RT 41-10726. (2000)
- Rapatut julkisivut. Korjausrakentaminen. KH 92-00228 / RT 82-10612. (1996)
- Muuratut julkisivut. Korjausrakentaminen. KH 92-00227 7 RT 10608. (1996)

Pohjois-Haagaa koskeva lähdeaineisto:

- Saarinen, Eliel, 1915. Munkkiniemi-Haaga ja Suur-Helsinki: Tutkimuksia ja ehdotuksia kaupunkijärjestelyn alalta. Helsinki, M.G.Stenius.
- Tarjanne Hilla, 2007. Helsingin rakennuskulttuuri: Pohjois-Haagan rakennusinventointi. Helsinki, Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 1/2007.
- Harmaajärvi Irmeli et al., 1991. Miljoona kerrosneliometriä radan varteen: Haaga-Vantaan suunnittelu ja rakentaminen. Helsinki, Helsingin kaupunginkanslian julkaisusarja A: 4/1991.
- Roos, John E., 1950. Haagan kauppalan historia. Helsinki.
- Astikainen Riitta, Heiskanen Riitta, Kaikkonen Raija: Elämää lähiöissä, 1997. Helsinki, Helsingin sanomat.
- Oittinen Riitta, Tepponen Pirkko: Pohjois-Haaga: pohjantähti Helsingissä, 1989. Helsinki, Helsingin kaupunginosayhdistysten liitto, Helsingin kaupunki.
- Aspiala Aino et al., Haagan aluesuunnitelma 2007-2016, 2007. Helsinki, Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2007:1 / Katu- ja puisto-osasto.
- Haagan luonnonhoitosuunnitelma vuosille 2008-2011: I-vaihe, Eliel Saarisen tien ja Näyttelijäntien rajaama Pohjois-Haagan koillisnurkka. Helsinki, Helsingin kaupungin rakennusvirasto, katu- ja puisto-osasto 3/2009.

Korjaustapaohjeita:

- Roihuvuori. Alueen arvot ja ominaispiirteet. Rakentamistapaohjeet. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2004:6.
- Ruskeasu. Rakennetun ympäristön arvot ja ominaispiirteet, korjausrakentamishojeet. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2004.
- Pihlajamäen korjaustapaohjeet. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2007:11.
- Siitamäen kontaktikaupunki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2009:3.
- Keski-Vuosaari. Korjaustapaohjeet. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2010:3.
- Malminkartano Rakennusten ja lähiympäristön korjaustapaohjeet. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2011:4.

Rakennusten energiatehokkuuteen liittyviä julkaisuja:

- Suomalaisten rakennusten energiakorjausmenetelmät ja säästöpotentiaalit. Riikka Holopainen, Martti Hekkanen, Kari Hemmiä, Markku Norvasuo. VTT tiedotteita 2377, 2007 (ISBN 978-951-38-6908-3)
- ToVa-käsikirja. Rakennuksen toimivuuden varmistaminen energiatehokkuuden ja sisäilmaston kannalta. Jorma Pietiläinen, Timo Kauppinen, Keijo Kovanen, Veijo Nykänen jne. VTT tiedotteita 2413, 2007 (ISBN 978-951-38-6969-4)
- Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristö. Tunnistetut vaikutukset ja haasteet Suomessa. Jonna Berghäll, Minna Pesu. YM, Suomen ympäristö 44/2008
- Korjausrakentamisen strategia 2007-2017. Linjauksia olemassa olevan rakennuskannan ylläpitoon ja korjaamiseen. Ympäristöministeriön raportti 28/2007
- Hyvä asuminen 2010. Askelmerkkejä asumisen mallimaahan. Juha Salmi, Vilma Nurmi, toim. Kehitysohjelman loppuraportti, 2007 (www.asunto2010.fi)

Julkaisun valokuvat

Päivi Hellman ja Pia-Liisa Orrenmaa, ellei toisin mainita

Kartat ja muut piirroksot

Päivi Hellman, ellei toisin mainita

Tekijät

Päivi Hellman, Pia-Liisa Orrenmaa

Nimike

POHJOIS-HAAGA ALUEKARTOITUS JA KORJAUSTAPAOhJEET

Julkaisuaika 31.12.2011

Sivuja 29 **Liitteitä** 0

Kieli koko teos FIN **Yhteenvedo** FIN

Tiivistelmä

Pohjois-Haagan aluekartoituksen ja korjaustapaohjeiden tavoitteena on ohjata alueen 1950-luvun asuinrakennusten ja pihojen tulevia korjauksia sekä alueen kehittämistä alkuperäisiä suunnitteluperiaatteita kunnioittaen.

Aluekartoituksessa tuodaan esiin alueen, asuinrakennusten ja pihojen rakennustapa sekä ominaispiirteet, joiden säilyttäminen korjaus- ja kehittämistapoja valittaessa tulisi ottaa huomioon.

Ohjeissa esitellään suositeltavat korjaustavat asuinrakennusten ulkovaipan, porrashuoneiden ja piha-alueiden sekä niihin liittyvien rakennelmien ja pintojen korjaamiselle. Tavoitteena on, että korjausmenetelmistä ja -materiaaleista valitaan rakennusten ja pihojen alkuperäisen ilmeen säilyttävät tai palauttavat vaihtoehdot. Alueen merkittävän arkkitehtonisen ja maisemallisen kokonaisuuden säilyttämiseksi on myös tärkeää, että korjaukset suoritetaan alueellisesti yhtenäisellä ja kestäväällä tavalla.

Asiasanat

HELSINKI, POHJOIS-HAAGA, 1950-LUKU, LÄHIÖIDEN KORJAUS JA KEHITTÄMINEN, PIHAT

